БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 141 (3879). | Шанба, 20 июль 1968 йил. | Баҳоси 2 тийин.

ДОНГДОР СУТ СОҒУВЧИНИНГ РЕКОРДИ

ҚИБРАЙ. (Тошкент области). (ЎзТАГ). Ўзбекистон чорвачилик илмий-тадқиқот институти «Красний водопад» тажриба базасининг сут соғувчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Анастасия Ивановна Чудная ўз социалистик мажбуриятини бажарди. У, ўзига бириктирилган 218 сигирдан ярим йил ичида 4500 центнер сут соғиб олди. Бу эса, ўтган йилнинг шу даврдагига нисбатан икки минг центнер кўпдир.

Механизмлардан фойдаланиш сут соғувчига ҳар бир центнер сут таннархини 14 сўм 13 тийинга туширишни имконини берди. Бу эса, ўтган йилдагига нисбатан икки сўм йигирма тийин арзондир.

Анастасия Ивановна йил охиригача ҳар бир сигирдан 3200 килограммдан сут соғиб олиш юзасидан ўз зиммасига янги мажбурият қабул қилди. Донгдор сут соғувчи ўтган йили мобайнида ўзи соғиб олган сут килограммлари миқдорини назарда тутганда, беш карра «миллионер» бўлди.

СОЦИАЛИЗМ ВА ТИНЧЛИК ПОЗИЦИЯЛАРИ МУСТАҲКАМЛАНСИН

17 июлда Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми бўлиб ўтди. Пленум «Социалистик мамлакатлар коммунистик ва ишчи партиялари делегацияларининг Варшавадаги учрашуви якунлари» тўғрисида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев докладини тинглаб, муҳокама қилди. КПСС Марказий Комитетининг Пленуми КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг халқаро сиёсат соҳасидаги, социализм позицияларини мустаҳкамлаш, жаҳон социалистик ҳамдўстлигининг жипслигини кучайтириш йўлини олиб бориш соҳасидаги, социалистик ва носоциалистик мамлакатлардаги коммунистик ҳамда ишчи партиялар билан муносабатлар соҳасидаги фаолиятини бутунича ва тўла маъқуллади.

Маълумки, 14—15 июлда Варшавада Болгария, Венгрия, Германия Демократик Республикаси, Польша, Совет Иттифоқи коммунистик ва ишчи партиялари делегацияларининг учрашуви бўлиб ўтди. Учрашув қатнашчилари ўзларини биргаликда қизиқтираётган масалаларни муҳокама қилдилар. Учрашувда халқаро аҳволнинг, Европада тинчлик ва хавфсизликни таъминлашнинг энг актуал проблемалари устида, жаҳон коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг проблемалари устида фикрлашиб олинди. Учрашув қатнашчилари ўз мамлакатларидаги аҳвол тўғрисида ҳамда Чехословакиядаги воқеаларнинг ривожланиши тўғрисида бир-бирларига пролетар интернационализми руҳида ахборот беришди ва Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети номига қўшма мактуб йўлладилар. Бу мактуб кеча «Правда»да эълон қилинди.

КПСС Марказий Комитети Пленуми социалистик мамлакатлар коммунистик ва ишчи партиялари делегацияларининг Варшавадаги учрашуви якунларини ва қардош партияларнинг учрашувда Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетига қабул қилган мактубига юксак баҳо берди ва уни якдиллик билан маъқуллади. Пленум шу учрашувдаги КПСС делегациясининг фаолиятини ва учрашув қатнашчилари чиқарган хулосаларни тўла равишда маъқуллаб, социализм мамлакатлари ўртасидаги қардошлик муносабатларини янада ҳар томонлама ривожлантиришга, социалистик системани, унинг жипслигини пролетар интернационализми принциплари асосида мустаҳкамлашга маҳкам бел боғлаганликларини билдирди. Чехословакияда социализм иши учун қатъий кураш олиб бориш зарурлиги тўғрисидаги хулосаларни тўла равишда маъқуллади.

Варшавадаги учрашув қардош партиялар ва давлатларнинг жаҳон социалистик системасининг туб манфаатларини ҳимоя қилиш йўлида биргаликда сарфлаётган куч ва ғайратини давом эттирди ва ривожлантирди. Варшавадаги учрашувда қабул қилинган қарорлар социализм позицияларини ва социалистик ҳамдўстликнинг хавфсизлигини янада мустаҳкамлашга, социализм ва коммунизм қуриш, ҳамма халқларга тинчлик ва хавфсизлик таъминлаш учун тинч шароит яратиб беришга қаратилган интилишларнинг ифодаси бўлди.

Варшавадаги учрашув тўғрисида эълон қилинган ахборотда «Вьетнамда ва Яқин Шарқда империалистик агрессия давом этаётган бир вақтда социалистик мамлакатларни ва барча антиимпериалистик кучларни жипслаштириш зарурлиги қатъият билан таъкидлаб ўтилди. Қардош мамлакатлар партия ва ҳукуматларининг вакиллари қўпорувчилик йўли билан айрим мамлакатларда социалистик тузумга путур етказишга, шунингдек социалистик давлатларни бирлаштириб турган ғоявий ва иттифоқчилик алоқаларини бўшаштиришга уринаётган агрессив империалистик кучларнинг активлашаётганлигига алоҳида эътибор бердилар».

Империализм социализм мамлакатларига қарши қўпорувчиликни кучайтирмоқда, бу мамлакатларнинг бирлигини, халқаро коммунистик ҳаракатнинг жипслигини заифлаштиришга, ҳозирги замоннинг илғор кучларини бирбиридан ажратиб юборишга интилмоқда. Империалистик реакция социалистик жамиятни ичидан қўпориб ташлашга уринмоқда. КПСС Марказий Комитети апрель Пленумининг хулосаси тўла равишда исбот бўлмоқда. Партиямиз Марказий Комитетининг апрель Пленуми хулосасида айтилган эдики, «империализм ва аввало, АҚШ империализми жиддий ларзаларга учраб ҳамда ички ва ташқи сиёсатдаги катта муваффақиятсизликларга дуч келиб, ҳарбий-сиёсий соҳадаги авантюралар билан бир қаторда ўзининг куч ва ғайратини социалистик мамлакатларга қарши, коммунистик ва бутун демократик ҳаракатга қарши қўпорувчиликдан иборат сиёсий ва идеологик курашга тобора кўпроқ сарфламоқда».

Ҳозирги вақтда социалистик Чехословакия ички ва ташқи империалистик кучлар томонидан қутуриб қилинаётган ҳужумлар остида қолди.

Чехословакия Социалистик Республикасида кейинги ойларда вужудга келган вазият қардош Чехословакия халқига дўстлик, социалистик система манфаатлари тўғрисида ғамхўрлик ҳислари билан тўлиб-тошган коммунистик ва ишчи партияларни ҳамда халқларни чуқур ташвишга ва қонуний ҳаяжонга солмоқда.

Маълумки, Чехословакия социалистик партия ва давлат органларининг фаолиятидаги камчиликлар ва хатолар Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг январь ва ундан кейинги пленумларида танқид қилинган эди. Табиийдирки, Чехословакияда содир бўлган хатолар ва камчиликларнинг тузатилишини, партия ва давлат фаолиятини яхшилашга, экономика структурасини такомиллаштиришга, социалистик демократияни, чехлар билан словаклар ўртасида тенг ҳуқуқли муносабатларни ривожлантиришга қаратилган чоралар кўрилишини партиялар ва социалистик мамлакатлар ўртасидаги ўзаро ҳурматлаш, бирдамлик ва тенглик принципларига мувофиқ қардош партиялар Чехословакия қардош партиясининг ва халқининг ички иши, деб ҳисоблайдилар.

Афсуски, Чехословакиядаги воқеаларнинг ривожланиши йўл қўйилган хатолар ва камчиликларни тузатишдан иборат қонуний интилишдан ўнг, антисоциалистик унсурлар Чехословакия Коммунистик партиясининг фаолиятини обрўсизлантирмоқ учун фойдаланиб, социалистик давлат негизларини қўпоришга, Чехословакия Социалистик Республикасидаги социалистик тузумни тугатишга ҳаракат қилаётганликларини кўрсатди. Реакциянинг бу ҳужумини империализм актив равишда қўллаб-қувватламоқда. Мамлакатда Чехословакия Коммунистик партиясига қарама-қарши ҳаракат қилаётган, тор-мор келтирилган эксплуататор синфларнинг қолдиқларидан, ўнг—миллатчи ва ревизионист унсурлардан, социализмга қарши курашаётган легал ва нолегал гуруҳлардан иборат бўлган сиёсий оппозиция пайдо бўлди ва кенгайиб бормоқда. Бу душман кучлар марксизм-ленинизмни рад қилмоқдалар, Чехословакияни социалистик ҳамдўстликдан ажратиб олишни, уни капитализмга қайтаришни талаб қилмоқдалар.

Антисоциалистик ва ревизионистик кучлар матбуот, радио ва телевидениени ўз қўлларига ўтказиб олиб, бу воситаларни Коммунистик партияга ҳужум қилиш учун, ишчилар синфини ва барча меҳнаткашларни йўлдан оздириш учун, антисоциалистик демагогияни авж олдириш учун, Чехословакия Социалистик Республикасининг Совет Иттифоқи билан ва бошқа социалистик мамлакатлар билан дўстона муносабатларини қўпориш учун ишлатилаётган минбарга айлантириб юбордилар. Антисоциалистик унсурлар ахборот воситаларидан душманлик пропагандасини олиб бориш учун, «икки минг» сўз деб аталган баёнотни, — контрреволюцион платформани тарқатиш учун фойдаланмоқдалар.

Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг май пленуми душман унсурлар активлашганлигини эътироф қилди ва ўнг хавфни Чехословакия Социалистик Республикасида социализмга бўлган асосий таҳдид, деб таърифлади. Ишчиларнинг коллективлари, партия ташкилотлари, халқ милициясининг умумдавлат активи, Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг кўпгина аъзолари ўнг, антисоциалистик кучларни жиловлаб қўйишни, социализм позицияларини мустаҳкамлайдиган конкрет ва самарали чоралар кўришни талаб қилмоқдалар. Бироқ фактлар шуни кўрсатиб турибдики, Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг май пленуми ўнг, антисоциалистик кучларга қарши эълон қилган ҳужум идеологик жиҳатдан ҳам, сиёсий жиҳатдан ҳам, ташкилий жиҳатдан ҳам таъминланмади, бу ҳужум амалга ошмай қолди, социализм душманлари эса бундан фойдаланиб, тегишли зарбага учрамай, ўзларининг қўпорувчилик фаолиятларини тобора қабиҳлик билан авж олдирмоқдалар.

Реакция кучлари Чехословакия халқининг онгини хиралаштириш, уни йўлдан оздириш ҳамда Чехословакия фақат социалистик мамлакат бўлганидагина, социалистик ҳамдўстликнинг аъзоси бўлганидагина ўзининг мустақиллигини ва суверенитетини сақлаб қолиши мумкин деган қатъий ишончга путур етказиш истагида эканликлари кўриниб турибди. Чехословакия социалистик мамлакат бўлиб қоладими ёки йўқми, деган туб масала кўндаланг қилиб қўйилганлиги очиқ ва равшан бўлиб қолмоқда.

Ўз-ўзидан маълумки, Чехословакия Социалистик Республикасидаги социализм кучлари ҳозирги кунда чехословак халқининг революцион ғалабаларига ҳамла қилаётганлардан объектив равишда беқиёс устундирлар. Ўнг унсурлар ҳар қанча шовқин-сурон кўтараётганликларига ва ҳужумлар қилаётганликларига қарамай, уларнинг меҳнаткашлар кенг оммаси орасида суянчиқлари йўқ. Лекин бу унсурларни мағлубиятга учратмоқ учун кескин, муросасиз, изчил кураш олиб бориш зарур.

Тарихий тажриба шуни кўрсатиб турибдики, антисоциалистик кучлар халқ ҳокимиятининг ҳаётига, социалистик тузум негизларига таҳдид солаётган бир пайтда бу кучларнинг авж олишига қарши курашни кучайтиришга партия ва халқни сафарбар қилишга журъатсизлик ва пассивлик қилиш, сусткашлик қилиш мамлакатни анархияга, сиёсий ҳалокатга олиб боради.

Аҳвол шундай бўлиб қолдики, Чехословакиядаги социализм негизларига қилинаётган таҳдид социалистик мамлакатларнинг муштарак ҳаётий манфаатларини хавф остида қолдирмоқда. Қўлга киритилган революцион ғалабаларни бой бериб қўймаслик учун тарихий жавобгарлик социалистик мамлакатлардаги барча коммунистларнинг зиммасидадир. Қардош партияларнинг ҳар бири фақат ўзининг ишчилар синфи ва ўз халқи олдида жавобгар бўлиб қолмасдан, шу билан бирга халқаро ишчилар синфи, жаҳон коммунистик ҳаракати олдида ҳам жавобгардир ва бундан келиб чиқадиган мажбуриятлардан бўйин товлаши мумкин эмас. Шу сабабли, биз социализм ғалабаларини, хавфсизлигимизни ва бутун социалистик ҳамдўстликнинг халқаро позицияларини ҳимоя қилишда бирдам бўлишимиз ва бир ёқадан бош чиқаришимиз лозим.

Варшавадаги учрашув қатнашчилари ўзларининг интернационал бурчларига асосланиб, ўз коммунистик ва ишчи партияларининг Марказий Комитетлари номидан Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетига мурожаат қилиб, уни Чехословакиядаги ишчилар синфи ва барча меҳнаткашлар ҳокимиятини, Социалистик ғалабаларни ҳимоя қилишга чақирдилар, бу эса ўнг ва антисоциалистик кучларга қарши қатъий ва дадил ҳужум қилишни, социалистик давлат вужудга келтирган барча ҳимоя воситаларини сафарбар қилишни; социализмга қарши чиқаётган барча сиёсий ташкилотларнинг фаолиятини тўхтатишни, оммавий ахборот воситаларини, матбуот, радио, телевидениени партия ўз қўлига олиб, шу воситалардан ишчилар синфининг, барча меҳнаткашларнинг, социализмнинг манфаатлари йўлида фойдаланишни; партиянинг ўз сафларини марксизм-ленинизм принциплари асосида жипслаштиришни, демократик централизм принципига оғишмай амал қилишни, ўз фаолияти билан душман кучларига кўмаклашаётганларга қарши курашни; ишчилар синфини, меҳнаткаш деҳқонларни, илғор интеллигенцияни контрреволюцияга қарши, Чехословакияда социализмни сақлаб қолиш ва мустаҳкамлашга сафарбар қилишни талаб этади.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми ишонч билдириб айтдики, қардош партияларнинг Варшавада қабул қилган мактубини Чехословакия Коммунистик партияси ва Чехословакия халқи мазкур социалистик мамлакатлар партиялари ва халқларининг самимий, дўстона, интернационал ёрдамининг ифодаси, деб тушунади ва уни қўллаб-қувватлайди ҳамда ушбу мактуб Чехословакия билан Совет Иттифоқи, барча социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари ўртасида дўстликни кучайтиришга ёрдам беради.

Чехословакия коммунистлари, барча меҳнаткашлари шу нарсага амин бўлишлари мумкинки, КПСС, Совет ҳукумати, бизнинг халқимиз уларга социалистик ғалабаларни ҳимоя қилишда барча зарур ёрдамни кўрсатишга тайёрдир.

Партиямиз ва халқимиз Варшава учрашуви якунларини, КПСС Марказий Комитети Пленумининг қарорларини якдиллик билан маъқуллайдилар, социалистик мамлакатларнинг қардош халқлар ва партияларини бир-бирига боғлаб турган алоқаларни мустаҳкамламоқ учун, социализм ва тинчлик позицияларини мустаҳкамламоқ учун КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати кўраётган чораларни қўллаб-қувватлайдилар.

Жонажон Ленин партияси теварагида маҳкам жипслашган совет халқи КПСС XXIII съезди белгилаб берган йўлни муваффақиятли равишда амалга оширмоқда, коммунистик жамият қуриш вазифаларини бажармоқда, ҳаётимизнинг ҳар куни ўз ижодкор меҳнати билан ер юзида тинчлик ва социализм таянчи бўлган ватанимизнинг сиёсий, иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлаётган миллион-миллион совет кишиларининг бунёдкорлик ишлари билан ўтмоқда. Мақсадларимизнинг ҳаққонийлигини ва олижаноблигини, халқаро революцион ҳаракат олдидаги ўзининг интернационал масъулиятини чуқур англаган совет кишилари беш йиллик планни муддатидан олдин бажаришга, В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олишга қаратилган ўзларининг куч ва ғайратларини оширмоқдалар.

КПСС Марказий Комитети Пленуми партия билан халқнинг бирлигини бундан буён ҳам бутун чоралар билан мустаҳкамлаб бориш, идеология ишини, марксизм-ленинизмнинг улуғ таълимотини пропаганда қилишни ҳар томонлама авж олдириш зарурлигини уқтириб ўтди. Мамлакатимизда коммунизм қурилишидаги муваффақиятлар қардош социалистик мамлакатларнинг, барча революцион кучларнинг манфаатларига мос бўлиб тушмоқда. Халқаро империализмга қарши, тинчлик, миллий мустақиллик, демократия ва социализм учун кураш манфаатларига мос бўлиб тушмоқда.

Партиямиз совет халқининг чексиз мададига таянмоқда. Партия билан халқнинг бузилмас бирлиги жамиятимизнинг энг зўр қуролидир.

Коммунистлар ва ватанимизнинг барча меҳнаткашлари КПСС ленинчи Марказий Комитети теварагида ўз сафларини тағин ҳам маҳкамроқ жипслаштириб, марксизм-ленинизм, пролетар интернационализми байроғи остида бутун инсониятнинг порлоқ келажаги бўлган коммунизм сари дадил йўл олмоқдалар.

«ПРАВДА»нинг 19 июлдаги бош мақоласи.

ИЛҒОРЛАРГА—БАЙРОҚЛАР

Ўзбекистон КП Тошкент область комитети ва область ижроия комитети давлатга сабзавот, картошка ҳамда мева сотишда совхозлар, колхозлар ўртасида олиб борилаётган социалистик мусобақанинг июль ойи биринчи ярмидаги якунларини кўриб чиқиб қарор қилдилар.

Область партия комитети ва область ижроия комитетининг Кўчма қизил байроғи Ўрта Чирчиқ районидаги **2-«Оҳангарон» совхозига** (директори **Йўлдошев**, партия ташкилотининг секретари **Давронов**, ишчилар комитетининг раиси **Жониқулов**, бош агрономи **Абдураҳмонов** ўртоқлар) берилди. Бу совхоз июль ойининг биринчи ярмида давлатга сабзавот етказиб беришда 9,5, картошка топширишда 6,8 процент ўсишга эришган.

Область партия комитети ва область ижроия комитетининг Кўчма қизил байроғи Калинин районидаги **«Москва» колхозига** (раиси **Абдуллаев**, партия ташкилотининг секретари **Сандаҳмедов**, бош агрономи **Усмонов** ўртоқлар) берилди.

ЧОТҚОЛ ЭТАКЛАРИДА

ҒАЛЛАЗОРДАН ФОТОРЕПОРТАЖ

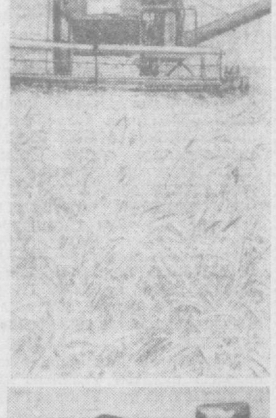

Чотқол тизма тоғларининг қуйи қисмидаги поёнсиз қирадрлар бағрида олтин бошоқлар мавжланади. Бу азамат деҳқонларнинг йил бўйи қилган меҳнатларининг қувончли натижаси.

Юқори Чирчиқ районидаги «Ленинобод» колхози ғаллазорларини айланиб юрибмиз. Илғор бригада бошлиғи Топган Миравиддинов билан комбайнлар ишлаб турган пайкалга келдик. Тобора баландга куч билан кўтарилаётган комбайн адр тепасига чиққанда енгил силкиниб тўхтади.

— Колхозимизнинг илғор комбайнчиларидан Нишонбой Зиёдов, — деди бригадир уни биз билан таништирар экан.— Бу йил у С-6 комбайни билан мавсумда 200 тоннадан ошириб ғалла ўришга аҳд қилди. Шу кунларда Нишонбой ўз аҳдини амалда бажармоқда. Ҳар куни 13-14 гектар ердаги ғаллани ўриб бошқаларга намуна бўлаётир. Ҳозиргача у ўз агрегати билан 250 тоннага етказиб ғалла янчди. Шунинг учун кейинги ўн кунликда бир қўй ва 50 сўм пул билан мукофотланди.

Бригада ғаллазорларида жавлон ураётган ўнта комбайнчининг ҳаммаси ҳам Нишонбойдан ўрнак олиб меҳнат қилмоқда. Шу кунгача 200 тоннадан ошириб ғалла янчган, яна 250 тоннадан дон янчиб бериш мажбуриятини олган Йўлдош Ашуров, Тожибой Пирназаров, Ҳайит Бўриев, Тожибой Убайдуллаевлар кунига хирмонга 15-16 тоннадан ғалла тўкмоқдалар.

Бу йил ғаллакорлар учун об-ҳаво қулай келди. Колхозчилар бу қулайликдан фойдаланиб ёш майсаларнинг ҳосилдор бўлиб ўсишини таъминладилар. Натижа кўнгилдагидан зиёдроқ бўлди. 2470 гектар майдонга экилган буғдойдан мўл ҳосил етиштирилди. Йил бошида ҳар гектар ердан 9 центнердан ҳосил кўтаришни мўлжаллаган колхоз ғаллакорлари даладаги буғдойни чамалаб кўриб гектаридан 14 центнердан ғалла йиғиб давлатга топширамиз, демоқдалар.

Дастлабки беш кун ичида қабул пунктларига 650 тонна ғалла топшириб йиллик планни биринчилар қаторида адо этдилар. Колхоз ғаллакорлари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб давлатга яна 800 тонна дон етказиб бериш мажбуриятини олдилар. Ана шу мажбуриятни қисқа муддатда бажариш учун курашнинг ҳал қилувчи даври бошланди. Шу кунларда колхоз далаларида комбайнлар тинимсиз ишлаб турибди.

Колхозда бу ишларга олдиндан пухта ҳозирлик кўрилди. Ғалла ўримига керакли ишчи кучи ажратилди. Ғалла қуритиш хирмонлари сифатли ремонт қилиниб, тарозилар шайлаб қўйилди. Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти ғалла ўримида қатнашаётган комбайнчилар учун зарур маданий-маиший шароитларни яратиб берди. Ғалла ўримининг биринчи кунлариданоқ комбайнчилар ўртасида ўзаро социалистик мусобақа кучайтирилди. Барча комбайнчилар икки норма учун кураш деган шиор остида ҳормай-толмай меҳнат қилмоқдалар. Колхоз ғаллазорлари тоғ ёнбағрида бўлишига қарамай, шоферлар ғаллани пешма-пеш омборга етказиб турибдилар. Эргаш Шодиев, Бозор Ҳайитов, Зайли Комилов ўртоқлар бу соҳада ғайрат кўрсатишмоқда.

СУРАТЛАРДА: (юқоридан пастга) 1. ҳар куни ғалла ташиш нормасини ошириб бажараётган илғор шофер Баҳром Дадахўжаев. 2. Ғаллазорда ўрим пайти. 3. Бригада бошлиғи Топган Миравиддинов буғдой ҳосилини чамалаб кўрмоқда. 4. Ишчан комбайнчи Тожибой Дўстматов ғаллазорни кўздан кечираётир. 5. Олтиндек товланаётган ғалла хирмони.

Н. ТУРАЕВ.
Автор фотолари.

СИФАТ—ДИҚҚАТ МАРКАЗИМИЗДА

Ҳамма ишда бўлгани каби деҳқончиликда ҳам сифат асосий мезондир. Палапартишлик билан чала-чулпа иш қилиш қайда-ю, ҳар бир ишни оби-тобида ниҳоятда сифатли, биров кўрса ҳаваси келадиган қилиб бажариш қайда? Сифатга жиддий эътибор бераётганлар йил сайин хирмон баракасига барака қўшишяпти, сифатсиз ишлаётганлар эса ҳосилдорликни тобора камайтириб юборишяпти, ернинг кучини қочиришяпти. Ҳаёт буни яққол кўрсатиб турибди.

Очиғини айтишим керак, бизнинг колхозда ҳам қўл меҳнатига нарядсиз усулда ҳақ тўланмасидан илгари иш сифатсиз бажариладиган ҳоллар тез-тез учраб турарди. Ўти чопилмаган, ғўзаси нобуд қилиб кетилган пайкалларни бориб текширганимизда, бунинг айбдорларини топишга қийналардик. Ҳамма норма кетидан қувиб, сифатга унчалик эътибор бермасди. Колхозчиларимиз сифатсиз чопиқни «Абдураҳмон чопиқ» деб аташарди. Бу ибора биргина бизнинг хўжалигимизда эмас, балки кўпчилик жойларда ҳам кенг тарқалган эди.

Нарядсиз усулда янгичасига ишлайбошлаганимиздан буён «Абдураҳмон чопиқ» деган ибора эшитилмайдиган бўлиб кетди. Буларнинг боиси шундаки, ҳар бир колхозчи ўз ишига ниҳоятда масъулият билан қарайдиган, ишнинг ҳажмини кўпайтириш билан бирга сифатини яхшилашга астойдил ҳаракат қиладиган бўлиб қолди. Бундан ташқари ишни **ҳажмига қараб эмас, сифатига қараб қабул қилиб олишни қатъий бир тартиб қилиб қўйдик.** Буларнинг ҳаммаси барча майдонларда ишнинг ҳамма вақт сифатли бажарилишида катта аҳамиятга эга бўляпти.

Колхозимизда ишнинг сифатини текшириб, қабул қилиб олувчи махсус комиссия тузилган. Бу комиссия район партия комитети томонидан тайинланган кишилардан, шунингдек колхоз активлари ва мутахассисларидан иборат. Улар 23 киши бўлиб, ҳар бирига битта звено бириктириб берилган. Комиссия аъзолари орасида район қишлоқ хўжалиги бошқармаси план бўлимининг бошлиғи Ф. Пак, ер ўлчаш бўлимининг бошлиғи Н. Пак, Охунбобоев номли қишлоқ советининг раиси Қ. Бойзоқов, «Қумовул» пахта пунктининг мудири У. Гулматов сингари ўртоқлар бор.

Сифат комиссияси ҳар ўн беш кунда, шунингдек ҳар бир иш цикли тугаганидан кейин звено-ма-звено, карта-ма-карта, эгатма-эгат юриб, колхозчилардан ишни қабул қилиб олишади. Агар иш сифатсиз бажарилган бўлса, ўша жойнинг ўзида бригада ва звено бошлиқларининг иштирокида акт тузадилар. Кейин бу масала дарҳол правление йиғилишида муҳокама қилинади, тегишли чоралар кўрилади, йўл қўйилган камчиликни тезда бартараф этиш юзасидан тегишли тадбирлар белгиланади, агар керак бўлса, ўша звенога ёрдамчи куч ташланади.

Бу йил колхозимиз деҳқонлари 1510 гектар майдонда пахта етиштиришмоқда. Улар пландаги 3870 тонна ўрнига 4500 тонна «оқ олтин» сотиш мажбуриятини олишган. Шу мақсад йўлида йил бошидан буён далаларимизда қизғин кураш кетяпти. **Об-ҳавонинг ноқулай келишига қарамай, барча майдонларимиздаги ғўзани қарийб бултурги даражага етказиб олдик.** Гектарлар тўла, кўчат бут. Ҳар гектар майдонда 79-80 минг туп кўчат бор.

Ғўза парвариши деярли ҳамма звеноларимизда сифатли ўтяпти. Сифат комиссияси аъзолари ҳар гал текширишга борганларида механизаторлардан Зарифжон Мирзаев, Сулаймон Ғозиев, Абдували Ёдгоров сингари ўртоқлар бошчилик қилаётган звеноларнинг ишидан мамнун бўлиб қайтмоқдалар. Бу звенолар деҳқонлари яганани ҳам, чопиқни ҳам, суғоришни ҳам ўз муддатида юқори сифатли қилиб ўтказишга алоҳида эътибор беришади. Шунинг учун ҳам деҳқончилик маданияти юқори даражага кўтарилган, ҳосилдорлик тобора ошмоқда. Бу йил улар 30-32 центнер учун курашишяпти.

Лекин шуни ҳам айтиш керакки, сифатсиз ишлаш ҳоллари ҳали ҳам баъзи-баъзида учраб турадди. Масалан, сифат комиссияси Омон Ҳамроев бошлиқ звенонинг ишини текширганда, мавжуд 60 гектар майдоннинг 30 гектарида ғўза яганаси ва дастлабки чопиқ сифатсиз бажарилганини аниқлади. Дарҳол акт тузилиб, мажлисда муҳокама қилинди, тегишли чоралар кўрилди, беш кунлик муддат ичида ягана қилиб чиқиш вазифаси топширилди. Орадан беш кун ўтгач, комиссия яна бориб ишни текширди ва қаноат ҳосил қилди.

Яқинда яна бир сифатсиз иш аниқланди. М. Парпиев звеносида икки гектар майдон сал саёзроқ культивация қилинган экан. Бу камчиликка ҳам тезда барҳам берилди.

Хуллас, сифат ҳаммамизнинг диққат марказимизда турибди. Шунинг учун ҳам дала ишлари кўнгилдагидек боряпти. Ҳозир ғўзаларимиз учинчи марта қониб сув ичмоқда. Қатор оралари 4-5 марта культивация қилиняпти. Барча майдонларимиздаги ғўза нормал ривожланиб, чеканкага келиб қолди. Эрта-индин бу ишни ҳам бошлаб юборамиз. Ишончимиз комилки, колхоз деҳқонлари беш йилликнинг учинчи йилида ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларни албатта бажарадилар.

М. РЎЗИМАТОВ,
Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхоз раиси.

ЭРТАГА МЕТАЛЛУРГЛАР КУНИ

ПЎЛАТ ОҚИМИ

Бекобод металлургия заводи республикамизнинг фахри ҳисобланган корхоналардандир. Завод корпусларига дастлабки ғишт Улуғ Ватан урушининг айни оғир кунларида қўйилган эди. Уралдан келган металлурглар маҳаллий кадрларни ёнга олиб, мураккаб агрегатларни монтаж қилишда, дастлабки пўлат эритмаси олишда бош-қош бўлдилар. 1944 йилнинг март ойи ҳозир ҳам ҳамманинг ёдида. Ўшанда биринчи печь дастлабки ўзбек пўлатини берган эди.

Йиллар ўтди. Корхонамиз юксала борди. У тўла куч билан ишлаб заводларга ва қурилишларга кўплаб пўлат ва прокат етказиб бера бошлади. Бу бизнинг яна бир катта ғалабамиз эди. Ўша-ўша корхонамиз юксалишда давом этаяпти. Металлургларимиз йил сайин ажойиб ютуқларни қўлга киритиб, ўз корхоналарини шону-шуҳратга буркамоқдалар.

Ҳозир заводимиз пўлат эритувчилари ва прокатчилари маҳсулот сифатини яхшилаш ва меҳнат унумдорлигини ошириш, печь тубидан олинадиган пўлат миқдорини кўпайтириш бўйича бошланган мусобақаларда актив иштирок этиб, Иттифоқда олдинги ўринларнинг бирида боришяпти. Бу ерда барча технологик жараёнлар механизмлар елкасига тўла юклатилган. 1961 йили «зангори ёқилғи» билан ишлашга ўтганимиз туфайли корхонада ишлаб чиқариш маданияти янада юксалди. Бу янгилик эвазига йилига бир миллион сўмдан зиёд иқтисодий фойда кўрилмоқда.

Мана, олти йилдирки, корхонамизда пўлатни узлуксиз қуйиш қурилмаси бетиним ишлаб турибди. Бу усул билан ишлашга биз Иттифоқдаги илғор корхоналар қатори 1962 йилда ўтган эдик. Ўшандан бери пўлат қуйишда юқори кўрсаткичларга эришиб келмоқдамиз.

Бу йилнинг дастлабки квартали иш якунлари ҳам ғоятда қувончли бўлди. СССР Қора металлургия саноати министрлиги ва металлургия саноати ишчилари касаба союзи Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи қўлга киритилди. Ҳозир эришилган муваффақиятларни мустаҳкамлаш йўлида бир қатор ташкилий тадбирлар амалга оширилаяпти.

Металлургларимиз ҳар йили ўз байрамларини ёруғ юз билан яъни меҳнатда улкан ғалабаларни қўлга киритган ҳолда кутиб олишга одатланганлар. Цехларда смена топшириқлари муттасил ортиғи билан адо этиляпти. Рационализатор ва ихтирочиларимиз ишчиларга ҳамроҳ бўлиб технологик жараёнларни янада такомиллаштириш устида изланмоқдалар. Улар киритган таклифлар билан ўтган ойлар давомида 57 минг сўмлик соф фойда олинди. Корхона бўйича 184 киши янгиликлар ихтиро қилиш билан банд. А. Бойцов, К. Соболев, Н Ботняев ўртоқлар киритган таклиф йилига 3232 сўмлик фойда келтиради. Улар «300» станида қиздирилган металлни биринчи уядан иккинчи уяга қўл меҳнатисиз бевосита айлантириб ўтказишни таклиф қилдилар. Бу билан 14 ишчи кучи иқтисод қилиниши билан бирга техника хавфсизлиги таъминланди, меҳнат маданияти ошди. Айни пайтда маҳсулот ишлаб чиқариш ҳам анча кўпайди.

Ф. Ғафуров, Г. Мирзоян, А. Кудин ва Г. Дадикин ўртоқлар киритган таклиф ҳам анча қимматли. Улар узлуксиз пўлат қуйиш қурилмаси конструкциясига ўзгартиш киритдилар. Бу билан йилига 4 тонна эҳтиёт қисмлари иқтисод қилинади.

Ҳозирги пайтда замонавий техникани тезлик билан ишлаб чиқаришга жорий этиш талаб қилинади. Бу хил план бўйича 2 та тадбир ўтказиш мўлжалланган эди. Лекин шу вақтгача 12 та ташкилий тадбирни амалга ошириб қўйдик. Сарфлаган меҳнатимиз зое кетмади. Қурилган тадбирлар корхонамизга йилига 100 минг сўмликдан зиёд фойда келтиради.

Корхонамизнинг ҳар бир ишчиси, инженер-техник ходими доимо изланишда. Улар эришилган ютуқларнинг сирини ўзаро ўртоқлашадилар, янги-янги марралар томон йўл соладилар. Биз меҳнатга коммунистик муносабатда бўлаётганлигимиз, ишга ижодий ёндошаётганлигимиз туфайли муваффақиятларни қўлга киритмоқдамиз. Ҳозир меҳнат қилаётган ишчиларнинг мингдан ортиғи коммунистик меҳнат зарбдори деган фахрли номга сазовор бўлган. Бригадаларнинг 80 процентга яқини коммунистик меҳнат коллективидир. Мартен, прокат, қуюв цехлари ҳам бу юксак номга эришганлар. Ишонч билан шуни айтиш мумкинки, яқин йиллар ичида заводимиз ҳам коммунистик меҳнат корхонаси деган шарафли номга муяссар бўлади.

Заводимизнинг ишлаб чиқариш қуввати ҳозирги пайтда лойиҳада белгиланганидан бир неча баробар ошиб кетди. Лекин бу ҳам биз учун чегара эмас. Истиқболимиз янада порлоқ. Йиллик топшириғимиз қанчалик юксак бўлмасин, биз уни албатта адо этамиз. Ички имкониятларимиз беҳисоб. Шунинг учун ҳам йил бошида беш йилликнинг учинчи йили учун мажбурият қабул қилинаётганида металлурглар ўз кучларига ишониб пландан ташқари бир неча ўн минг сўмлик маҳсулот реализация қилинади, белгиланганидан бир неча минг тонна кўп пўлат эритилади, бир неча минг тонна қўшимча прокат ишлаб чиқарилади, деб ваъда берган эдилар. Коллектив қўшимча мажбуриятни олти ойдаёқ ортиғи билан адо этди. Пландан ташқари кўплаб пўлат эритилди ва прокат ишлаб чиқарилди. Меҳнат унумдорлиги кўзда тутилганига нисбатан 1,5 процент ошди. 464 минг киловатт-соат электр энергияси иқтисод қилинди. Олти ой давомида маҳсулот таннархини арзонлаштириш ҳисобига 208 минг сўм фойда олдик.

Эришилаётган муваффақиятлар барчанинг кучига-куч, ғайратига-ғайрат қўшмоқда. Биз йиллик топшириқни ҳам муддатидан олдин адо этиб, ютуқлар кўламини тагин ҳам кенгайтириш тадбирларини кўрмоқдамиз. Беш йиллик топшириқни муддатидан олдин адо этиш бўйича қозоғистонлик ҳамкасблар билан бел боғлашган эканмиз, албатта бу курашда ғолиб чиқишга ҳаракат қиламиз.

Қозоғистон металлурглари билан Ўзбекистон металлурглари бир-бирлари билан оға-инидек бўлиб қолишган. Улар эришилган ютуқларни ўзаро ўртоқлашишга, тажриба алмашишга, умумий юксакликка эришишга одатланишган. Биз ҳар ой ва квартал охирида ҳар иккала корхона кўрсаткичларини бир-бирига солиштириб чиқамиз ва юксалиш сирларини ўрганамиз.

Мусобақа муваффақияти энг аввало одамларга боғлиқ. Ҳозирги пайтда прокат цехи коллективи ўзаро мусобақаларда доимо активлик кўрсатмоқда. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Саид Нуриддинов, Шамси Нуриддинов, Иван Петров, Анатолий Кучкин ўртоқлар бошлиқ бригадалар эришаётган ютуқлар барчани хурсанд қиляпти. Бу цехда ўтган ярим йил давомида планга қўшимча равишда бир неча минг тонна прокат тайёрланди. Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Қурбонали Тошматов, Тожибой Хушназаров, Убайдулла Отауллаев ўртоқлар бошлиқ коллективлар ҳам мусобақанинг олдинги сафларида келмоқдалар.

Корхонамизнинг зарбдор участкаларидан бири бўлган мартен цехида тезкорлик усулида пўлат қуйиш технологияси кенг қўлланилмоқда. Айни пайтда сифат учун ҳам қизғин кураш кетаяпти. Айниқса Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Шерали Ҳамроқулов бошлиқ пўлат қуювчилар бу соҳада ажойиб жонбозлик кўрсатмоқдалар. Барча коллективлар КПСС XXIII съезди белгилаган марраларни барвақтроқ эгаллаш ниятида ички имкониятларни тўла ишга солиб, корхона шуҳратини оширмоқдалар.

Ғарбий Сибирь металлурглари ташаббусига қўшилган коллективимиз ўз зиммасига янги оширилган мажбурият олиб меҳнат қилмоқда. Агар йил бошида биз қўшимча равишда минглаб тонна металл тайёрлашга аҳд қилган бўлсак, эндиликда бу вазифани муваффақиятли адо этиб йил охиригача 3 минг тонна қўшимча пўлат эритишга сўз бердик. Прокатчилар эса 5 минг тонна қўшимча маҳсулот ишлаб чиқарадилар. Ҳозир бутун эътиборимиз мана шу оширилган мажбуриятларни ортиғи билан адо этишга қаратилгандир.

Х. ҒАНИЕВ,
В. И. Ленин номидаги Бекобод металлургия заводи касаба союз комитетининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

ОЛМАЛИҚ МИСИ

Кўп тонналн чўмич бир силкиниб жойидан қўзғолди-да, юқори томон кўтарила бошлади. Эритилган хом мисни анод печига қуйиш керак эди. Бу жуда мураккаб иш. Аммо ҳар қачонгидек кран машинисти Ғ. Нуъмонов бу ишни тез ва соз бажарди.

Кран машинисти ўртоқ Ғ. Нуъмонов заводимизнинг энг илғор ишчиларидан ҳисобланади. У ўз вазифасига сидқидилдан муносабатда бўлади. Топшириқларни доим ошириб адо этади. Металлурглар байрами арафасида унга заводимизнинг бошқа ишчи-хизматчилари қатори «Социалистик мусобақа аълочиси» деган фахрли ном берилди. Моҳир машинистнинг фидокорона меҳнати ана шундай тақдирланди.

Корхонамизда беш йиллик планни муддатидан илгари бажариш учун кураш тобора қизимоқда. Металлургларимиз Ғарбий Сибирь металлургия комбинати коллективининг ишлаб чиқариш қувватларидан унумли фойдаланиш ҳақидаги ташаббусига бажонидил қўшилдилар. Ҳозир барча ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчилар заводимизнинг лойиҳадаги қувватини тўла ўзлаштириш учун янги-янги режалар тузишмоқда. Электролит цехи ишчилари бу соҳада бошқаларга ўрнак бўлмоқдалар. Улар цех қувватидан тўла фойдаланмоқдалар.

Заводимизда ўнлаб миллат вакиллари ишлашяпти. Уларнинг бир оила аъзоларидек аҳил ва иноқ меҳнат қилишлари ютуқларимизнинг асоси бўлмоқда. Бизнинг мисимиз мамлакатда энг яхши ҳисобланади. Шунинг учун ҳам уни ишлаб чиқариш йилдан-йилга кўпаймоқда. Беш йилликнинг учинчи йили бошидан буён ўтган йилнинг шу давридагига қараганда анча кўп қимматбаҳо металл тайёрладик. Металлурглар кунига меҳнат совғалари билан келаётган коллективимиз мис ишлаб чиқаришни янада кўпайтиришнинг янги-янги резервларини тўхтовсиз ишга солаверадилар.

М. МАМАТҚУЛОВ,
Олмалиқдаги мис эритиш заводининг ишчиси.

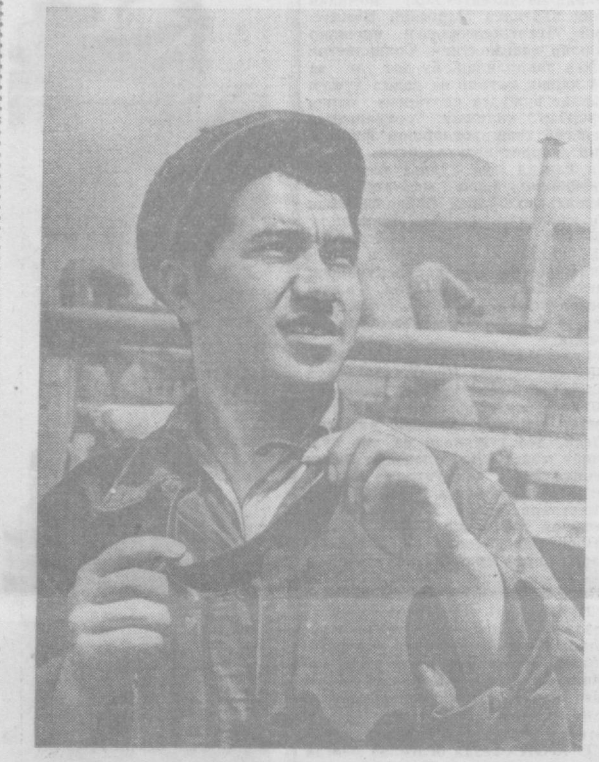

Шуҳрат Ишлев Олмалиқ мис эритиш заводининг пешқадам ишчиларидан бири. У кунлик нормаларини доимо ошириб бажаради. Шу билан бирга у Политехника институти энергетика факультетининг III курсида сиртдан ўқийди. Илғор ишчи Металлурглар кунини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олди. Суратда: Шуҳрат Ишлев.

Рангли металлургия саноати шаҳри Олмалиқ борган сайин гўзаллашмоқда. Бу ерда янги-янги бинолар қурилмоқда. Суратда: Ленин кўчасининг кўриниши.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотолари.

ЁРУҒ ЮЗ БИЛАН

Чирчиқдаги Ўзбекистон қаттиқ қотишмалар ва ўтга чидамли металлар комбинати областимиз металлургия саноатининг йирик корхоналаридан ҳисобланади. Унинг цехларида ишлаб чиқарилаётган турли-туман нодир металл бирикмалар халқ хўжалигининг кўпчилик тармоқларида кенг фойдаланиляпти. Бу маҳсулотларга талаб кундан-кунга ортиб бормоқда. Мухбиримиз завод коллективининг маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш, сифатини яхшилаш юзасидан қилаётган ишлари, металлурглар байрамини қандай тортиқлар билан кутиб олаётгани ҳақида сўзлаб бериш учун комбинат директорининг ўринбосари Пўлат Соатович Мақсудовга мурожаат қилди.

— Заводимиз ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари эртага нишонланадиган ўз байрамларини муносиб тортиқлар билан кутиб олишмоқда, — дейди у. — Улар бу айёмга катта совғалар тайёрлаш мақсадида фидокорона меҳнат қилишди. Йил бошидан бери ишни жадал олиб боришди. Маҳсулот тайёрлашни кўпайтириш, сифатини яхшилаш ва таннархини камайтиришга эришмоқдалар.

Планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасига ўтиш муваффақиятларимизнинг янада кўпайишига ёрдам бермоқда. Чунки эндиликда ҳар бир ишчи ва умуман коллектив ўз меҳнати натижасидан баҳраманд бўлаяпти, катта моддий манфаат кўрмоқда. Нормасини бажараётган, сифатли маҳсулот бераётган ишчилар ва цех коллективлари моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантириляпти. Янги системанинг ишлаб чиқаришга ижобий таъсир кўрсатаётганлиги шу йилнинг биринчи ярмидаги ишимиз якунларидан ҳам билиниб турибди.

Ярим йиллик маҳсулот реализация қилиш плани анча ортиғи билан адо этилди. Биз белгиланганига қўшимча 3 процент миқдорида қаттиқ қотишмалар ва иссиққа чидамли металлар ишлаб чиқардик. Бу халқ хўжалик эҳтиёжлари учун қўшимча юзларча минг сўмлик ҳар хил буюмлар етказиб берилди, демакдир. Коллективимиз энг муҳим ишлаб чиқариш кўрсаткичларидан бири — меҳнат унумдорлигини ошириш соҳасида ҳам дуруст ютуқларни қўлга киритди. Бунинг учун ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш ва автоматлаштириш, меҳнатни илмий уюштириш, саноат эстетикасини жорий қилиш борасида анчагина ишлар қилинди. Ҳозир корхонада меҳнатни илмий уюштириш лабораторияси барча цехларда эса шу масала билан шуғулланувчи группалар фаол изланиш олиб боришяпти. Уларнинг таклифларини амалга ошириш коллективимизга жуда қўл келмоқда. Меҳнат унумдорлиги икки процент ошган экан, бунда ана шу ижодкорларнинг муносиб ҳиссаси бор.

Корхонамизда мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан тўла фойдаланиш юзасидан кураш муттасил давом этмоқда. Асбоб-ускуналардан унумли фойдаланиш имконини берувчи янги-янги тадбирлар амалга ошириляпти. Уларнинг айримлари модернизация қилинмоқда. Шу туфайли ҳам қатор маҳсулотлар ишлаб чиқариш бўйича мавжуд қувватлардан тўла ва ортиғи билан фойдаланиляпти. Масалан, металл вольфрами ишлаб чиқаришда бу кўрсаткич 108,4 процентни ташкил этди. Қаттиқ қотишмалар ва аралашмалар ишлаб чиқариш қувватларидан 100 процент фойдаланилмоқда. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Металлурглар байрами арафасида коллективимиз ютуқларга салмоқли ҳисса қўшаётган цехлар, ишчилар ва инженер-техник ходимларга миннатдорчилик туйғуларини изҳор қиламиз. Айниқса, 1 ва 8-металлургия цехлари коллективларининг меҳнат зафарлари қувончлидир. Бу цехларда ишни пухта ташкил этиш, мавжуд асбоб-ускуналардан ишнинг кўзини билиб фойдаланиш туфайли топшириқлар ойдан-ойга зиёдаси билан бажариляпти. Байрамолди социалистик мусобақаси натижалари якунланганда ҳам бу икки коллективнинг юксак меҳнат зафарларига эришганлиги аниқланди.

Корхонамизда ўз касбига меҳр қўйган, уни ҳар доим ардоқлайдиган ажойиб кишилар жуда кўп. Улар ўзларининг унумли ва сифатли ишлари билан коллектив ўртасида катта обрў орттиришган. Бой тажрибаларини ишга янги келган ёшлари қунт билан ўргатишмоқда. Аппаратчилардан Эркин Усмонов, Николай Жуков, Мираҳмад Марасулов, сим ўровчилардан Турғуной Тўрахонова, Маткарим Турсунматов, ковкачилардан Абдуқодир Есеркепов ва бошқалар шулар жумласидандир. Фахримиз ҳисобланган бу меҳнатсеварлар байрамини шахсий совғалар билан кутиб олишяпти. Нормани бир ярим бараварга етказиб бажаришмоқда ва нуқул сифатли маҳсулот беришмоқда.

Новаторларимиз ишлаб чиқаришнинг барча кўрсаткичларини яхшилашга баракали ҳисса қўшмоқдалар. Ўзларининг ижодий изланишлари билан қолоқ участкаларини такомиллаштиришяпти, қўл меҳнати сарфиётини камайтиришмоқда. Йил бошидан бери тиниб-тинчимаслар 285 та таклиф билан чиқишди. Буларнинг 222 таси ишлаб чиқаришга жорий қилинди. Шунинг эвазига ҳар йили 213,2 минг сўмлик давлат маблағини иқтисод қилиш мумкин. Х. Бадриддинов, А. Қосимов, Т. Худойбердиев, В. Ходос, Н. Вильдермут ва бошқалар новаторларимизнинг сардорлари ҳисобланишади.

Меҳнатсевар коллективимиз ўз байрамини ҳақиқатан ҳам яхши совғалар билан кутиб олди. Лекин биз бундан ҳам юксакроқ натижаларга эришишимиз мумкин эди. Фаолиятимиздаги айрим камчиликлар бунга халақит берди. Шунинг учун бундан буён ана шу камчиликларни бартараф этиш, ютуқларни янада мустаҳкамлаш мақсадида фидокорона меҳнат қиламиз. Беш йилликнинг учинчи йили топшириқларини муддатидан илгари бажариш юзасидан зиммамизга олган мажбуриятларни бекаму-кўст бажаришга эришамиз. Бу — коллективимизнинг беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариш йўлида эришган яна бир муваффақияти бўлади.

А. Шелухин Салор темирйўл станциясининг тадбиркор поезд тузувчисидир. У коммунистик меҳнат зарбдори деган шарафли номни олишга муяссар бўлган. Суратда: А. Шелухин.

М. Нуриддинов фотоси.

ИНТЕРНАЦИОНАЛ ОТРЯД

Мамлакатимиздаги олий ўқув юртлари студентлари зарбдор бригадалари яхши ташаббус билан чиқдилар. Юрагида ўти бор йигит-қизларнинг интернационал студентлар қурилиш отрядига уюшиш ҳақидаги таклифлари қўллаб-қувватланди.

Мазкур отрядга 40 дан ортиқ олий ўқув юртидан вакиллар юборилади. Шунингдек, Чехословакия ва Германия Демократик Республикасидан келган студентлар ҳам шу отряд билан бирга меҳнат семестрини ўтказадилар.

В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университетидан бир группа студентлар бу отрядга қўшилиш истагини билдирдилар. Бундан ташқари, университет студентларидан катта отряди Бухоро, Новосибирск ва Эстониядаги қурилишларда меҳнат семестрини ўтайди.

ИЖОДИЙ СЕМИНАР

МОСКВА, 18 июль. (ТАСС мухбири). В. И. Ленин туғилган кунининг 100 йиллигига бағишланган нашрларни тайёрлаш ва босмадан чиқариш устида ишлаётган редакторларнинг бутуниттифоқ ижодий семинари бугун тамом бўлди.

Семинарни СССР журналистлар союзи билан СССР Министрлар Совети ҳузуридаги матбуот комитети чақирган эди. Семинарда СССР Министрлар Совети ҳузуридаги матбуот комитети раисининг ўринбосари В. С. Фомичев, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм институтининг сектор мудири Г. Н. Голиков нутқ сўзладилар. С. М. Майоров (давлат сиёсий адабиёт нашриёти) ва Д. С. Кислик (КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм институти) нашрлар устида олиб борилаётган редакцион иш тажрибаси ҳақида гапириб бердилар.

СССР журналистлар союзи редакция—нашриёт ходимлари ижодий секциясининг раиси, «Мисль» нашриётининг директори А. П. Пориваев семинарга якун ясади.

Уч кунлик учрашув қатнашчилари Кремлдаги В. И. Ленин музей-квартирасини бориб кўрдилар, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм институтининг марказий партия архивида бўлдилар.

ШИФОБАХШ ВОДИЙ ШИФОКОРЛАРИ

Шарқ-Шимолий Чотқол тоғ тизмалари ва жануби-шарқий Қурама тоғлари билан ўралган бу водийнинг ўртасидан Оҳангарон дарёси мавж уриб оқади. Кўп йиллар тарихига эга бўлган ўлка ўзининг шифобахш ҳавоси, тоғ-ўрмонлари, қушлари, дала-боғлари билан элэлатларни ўзига мафтун этган.

Рус чоризми ўзининг мустамлакачилик даврида водий халқига зулмдан бошқа ҳеч нарса бермади. 1912-1913 йилларда рус халқининг илғор — революцион руҳдаги интеллигенцияси томонидан кўрилган баъзи бир чоралар диққатга сазовордир. Ҳар хил юқумли касалликлар, айниқса безгак водий аҳолисининг тинкасини қуритаётган пайтда Хон —Жиғали (ҳозирги Оҳангарон шаҳри)да 10 ўринли касалхона қурилди.

Водий аҳолисига чинакам медицина хизмати Октябрь Социалистик революциясидан сўнг озодлик, илм-маърифат билан бирга кириб келди. Қурама район соғлиқни сақлаш бўлимининг биринчи ташкилотчилари Тожи Мусаев, Назира Бурҳониддинова, Абдураҳим Тоҳирийлар бўлдилар.

Улуғ рус халқи бу ишда чексиз меҳрибончилигини, ғамхўрлигини кўрсатиб турди. Биринчи соғлиқни сақлаш халқ комиссари Н. Семашкога ёзилган хат оқибатсиз қолмади. Қурама районига бир неча врач ва ҳамширалар юборилди.

Октябрнинг иккинчи ўн йиллигида Оҳангарон водийсида катта ўзгаришлар бўлди. Босмачилар томонидан ўт қўйиб юборилган касалхона биноси ремонтдан чиқарилиб, район шифохонасига айлантирилди. Облиқ, Телов қишлоқларида ҳам касалхоналар ташкил қилинди. Октябрь, Инқилоб қишлоқларида медицина пунктлари очилиб, санитария ишлари кенг кўламда олиб борила бошланди.

Тошкент Давлат медицина институтининг тўнғич қалдирғочларидан профессор Х. Ғафуров, ҳозирда республика қон қуйиш институтининг директори медицина фанлари доктори профессор Х. Ҳакимов, врач С. Умаров, Н. Мусаев ва бошқа истеъдодли совет врачлари ана ўша жанговар йилларда қунт ва матонат билан хизмат қилдилар.

Водий ўзгариб кетди. Олмалиқ, Оҳангарон, Янгиобод шаҳарлари пайдо бўлди. Касалликларга қарши кескин кураш олиб борилди. Санитария-профилактика чоралари кучайтирилди. Бу ишларда кекса ветеран шифокор Н. Мусаев, Г. Бодячевскийлар билан бирга Улуғ Ватан уруши жангларида чиниққан шифокорлардан Н. Мухторов, Н. Усмонов, А. Закиров, Т. Олимжонов каби ўртоқларнинг хизматини водий аҳолиси сира унутмайди.

Ўрта Чирчиқ районининг Оҳангарон зонаси деб аталувчи гўзал водийнинг соғлиқни сақлаш ишлари кундан кунга равнақ топмоқда. Зонада 150 ўринли тўртта касалхона ва бешта амбулатория, тўртта медпункт ва ўн саккизта фельдшер-акушерлик пунктлари аҳолига хизмат қилмоқда. Зонал касалхона ҳамда махсус медицина ёрдами, терапия, хирургия ва туғруқхона бўлимлари ташкил қилинди. Амбулаторияда иккита рентген кабинети, иккита тиш врачлик кабинети, аёл ва болалар консультацияси, клиника, бактериология ва рентген лабораториялари мавжуд. Уларда Оҳангарон водийсида вояга етган ўғил-қизлар шифокорлик қилмоқдалар.

К. ТОҲИРИЙ,
шифокор.

«НУРХОН» НИНГ ҚАЙТА ТУҒИЛИШИ

ТЕАТР

Бундан чорак аср муқаддам ўзбек саҳнасида атоқли драматург Комил Яшин ва машҳур бастакор Тўхтасин Жалилов ҳамкорлигида «Нурхон» музикали драмаси пайдо бўлган эди. Ўзининг юксак таланти, жасорати, улкан қалби билан абадий ном қолдирган Нурхон Йўлдошхўжаеванинг ҳаёти ва ижоди асосида яратилган бу тарихий-биографик асар ўша даврдан буён республикамизнинг деярли ҳамма театрларида, кўпчилик ҳаваскорлик саҳналарида қайта-қайта қўйилиб келинмоқда. Йиллар давомида бу музикали драма сайқалланиб, бадиий ва ғоявий жиҳатдан такомиллашиб бориб, миллий театр санъатимизнинг классик асарларидан бирига айланди.

Кўпчилик театрлар «Нурхон» музикали драмасини талқин қилишда бу асарни биринчи бўлиб саҳналаштирган Муқимий номли театр қўллаган йўлни ўзларига асос қилиб олганлар, яъни Нурхон тақдири мисолида ўзбек хотин-қизларини эскилик исканжасидан озод қилиш учун олиб борилган курашни тасвирлаганлар. Ҳозир пойтахтимизда ўзининг ижодий сафарини муваффақиятли ўтказаётган Фарғона область ўзбек театри бу асарни саҳнага қўйишда, фикримизча, ўзгача йўл тутган—унинг доирасини бирмунча кенгайтирган. Спектакль режиссёри Зуннун Мадалиев совет ҳокимияти душманлари қўлида фожиали ҳалок бўлган Нурхоннинг ҳаётига, ижодига хос муҳим тарихий-биографик омилларни сақлаган ҳолда, асарнинг чуқур ижтимоий мазмунини очишга кўпроқ ҳаракат қилган. Саҳнада воқеалар гарчи Нурхон атрофида содир бўлса ҳам, улар бир-бирига қарама-қарши турган икки дунё—кундан-кунга мустаҳкамланиб, қарор топаётган янги дунё билан муқаррар ўлимга маҳкум этилган эзувчилар дунёси ўртасидаги кескин кураш оқимида изчил ривожланиб боради. Нурхоннинг шахсий ҳаётига оид эпизодлар, асардаги лирик мавзу ва хотин-қизлар озодлиги масаласи ана шу синфий кураш жараёнида акс эттирилади. Бу билан режиссёр спектаклни тор тарихий-биографик доирадан катта ижтимоий умумлашмалар даражасига кўтаришга интилган.

Спектаклда қўйилган мақсад асар композициясини ҳам ўзгартиришга олиб келган. Пьесада воқеалар тугуни биринчи кўринишда Ҳожи отанинг боғга кириб келиши, ўйин-кулгини кесиб, қизи Нурхон ва бошқа оила аъзоларини қаҳр-ғазаб билан уйига жўнатиш эпизодидан бошланади. Назаримизда, спектаклда тугун иккинчи кўринишнинг бошида — Ҳожи ота Нурхонни бадавлат чол — Саркорга узатишга қарор қилганида берилган. Кейинги саҳналардаги воқеалар асосан ана шу тугундан келиб чиқиб ривожланади. Шу кўринишда Ҳожи отанинг ўғли Маматга айтган гапларига қараганда, у икки севишган — Нурхон билан Ҳайдар ўртасидаги пок ва жўшқин муҳаббатни узиб ташлашининг боиси ўзининг қандайдир инжиқлиги ёхуд Ҳайдарнинг камбағаллиги, аслзода бўлмаганлиги эмас. Қолаверса, Ҳайдар ўз ўғли сингари унинг хонадонида Нурхон билан бирга ўсган, улғайган. Ҳамма гап Ҳожи отанинг у мансуб бўлган эзувчилар тузумини улоқтириб ташлаб, ҳокимият тепасига келган, асрлар давомида ўз меҳнати билан бунёд этган бойликларни эндиликда ўз қарамоғига олган меҳнаткашлар синфига муросасиз муносабатда бўлганлигидадир. Ҳайдар ана шу синф вакили бўлганлиги учун уни ёқтирмайди. Мамат отасининг қарорига қаршилик қилиб: «Саркор — Нурхоннинг тенгги эмас» деганида, Ҳожи ота: — «Хўш, синглингиз бўлмаса, бошимизга бало бўлган, кўрнамак Ҳайдарга тенгми?» деб қаттиқ ғазабланади ва юрагини ҳовучлаб айвон четига ўтириб қолади. Биринчи кўринишда Ҳожи отанинг қаҳр-ғазаби, жоҳиллиги Нурхон ўз дугоналари билан боғга келиб кўнгил очишидан қўзғалган эмас. Бу шунчаки важ. Аслида уни бу ҳолатга туширган нарса—унинг янги социалистик тузумга тиш-тирноғи билан қаршилигидир. Бу Ҳожи отанинг Ҳайдар, Норқўзи билан тўқнашувида, унинг уларга нисбатан истеъзоли, дағал сўзларида, аччиқ киноясида равшан сезилади. Режиссёр ҳам ҳар бир образнинг синфий моҳиятини чуқурроқ очиш мумкин бўлган саҳналарга ижрочиларнинг эътиборини кўпроқ қаратган. Натижада спектаклнинг конфликти икки дунё, икки мафкура ўртасидаги кескин кураш заминида ҳосил бўлиб асарнинг ғоявий йўналишини белгилаган.

Олдинга сурилган ғояни чуқур ва ҳаққоний ҳал қилиш, характерлар ва конфликтнинг мукаммал очилиши ҳамда изчил ривожланиши учун театр пьесадаги айрим саҳналарни бирмунча ўзгартирган, баъзиларини эса қисқартириб, ўрнига янгиларини киритган.

Масалан, илгари иккинчи кўринишда Нурхон қочмоқчи бўлганида Ҳожи ота уни уйга қамаб қўяр эди. Ҳайдар эшикни синдириб, Нурхонни Самарқандга олиб қочарди. Ҳозир эса театр бу кўринишни иккига бўлган: биринчи саҳнада Нурхонни Саркорга бериш маслаҳати; иккинчисида тўй маросими берилган. Эндиликда Нурхон Ҳузурхўжа билан қочмоқчи бўлганида, Ҳожи ота уни занжир билан кишанлаб қўяди. Тўй саҳнасида эса, қизлар ёр-ёр айтиб Нурхонни овунтираётган пайтда, Ҳайдар аввалгидек яширин иш кўрмай, узоқдан ашула айтиб Норқўзи ака, Ҳузурхўжа ва бошқа дўстлари билан тўй устига кириб келади-да, жоҳил Ҳожи ота, лавилунжи шалвираган қуёв — Саркор, домла олдида Нурхонни ўзи билан дадил олиб чиқиб кетади. Бу саҳнада икки дунё вакиллари ўртасидаги тўқнашув ғоят ўткир ва кескин тусда ўтади. Бу ерда театр янги жамиятнинг устунлигини, янги тузумнинг куч-қудратини усталик билан акс эттирган. Шунинг учун ҳам бу саҳна томошабинда катта қизиқиш ва завқ туғдиради.

Навбатдаги кўриниш — Нурхонни ўлдириш режаси ва бу қонли жиноят йўлига Маматни тортиш саҳнаси ҳам ўзгачароқ талқин қилинган. Бу саҳна кишида шундай таассурот қолдирадики, гўё Ҳожи ота Нурхон тўйни бузиб, машҳур санъаткор бўлгани учунгина эмас, балки ўзининг туғишган қизи ундан, яъни унинг синфидан мутлақо юз ўгирганлиги, унга бўйин эгмай ўзи танлаган йўлдан тоймай юрганлиги учун ҳам ўз фарзандини ўлимга маҳкум этишдек даҳшатли қарорга келади. Ҳожи отанинг бу саҳнадаги хатти-ҳаракати, қизи устидан чиқарган ҳукми қандайдир шахсий интиқомга эмас, синфий характерга эга эканлиги кўзга ташланади.

Кўпчилик театрларда Самарқанд кўринишидаги саҳналар, хусусан, ашула-рақслар конфликтнинг асосий йўналишидан узоқроқ эди. Маматнинг келиб кетиши ҳам мақсадсиз, изсиз ўтарди. Фарғона театрида эса, Нурхон рақс жўрлигида ашула ижро этаётганида Мамат четда ўтириб, синглисининг ҳаракатини кузатиб боради. Режиссёр бу ҳолатни бир-бирига мантиқан боғлай олган. Нурхон ашуланинг авжига чиққан сари Маматнинг синглисига нисбатан қаҳр-ғазаби ошиб боради — у хаёлга чўмиб чопонининг енгини беихтиёр шимаради, сўнг қўли этик қўнжига солинган пичоқ дастасига чўзилади... Гўё у отасининг амрини ҳозироқ бажаргудек бўлади. Бироқ қўшиқ тугаши билан у ўзига келади.

Асарда Нурхоннинг ўлдирилиши олдидаги эпизодлар, ўйин-кулги, ашула ва рақсларга катта ўрин берилган. Театр бу кўринишни ҳам анча ихчамлаштириб, воқеаларни асосий мақсадга йўналтирган. Спектаклда воқеалар Ҳожи отанинг уйидан шаҳар истироҳат боғига кўчирилган. Нурхон орқа планда халқ олдида ашула айтмоқда... Пешсаҳнада эса, томошабин икки кучли туйғу — акалик меҳри ва ота олдидаги бурч ўртасидаги кураш алангасида ёнаётган Маматни кўради. Нурхон ашуласини айтиб бўлгач акаси олдига югуриб келади... Бу эпизодда ака-сингил тимсолида икки дунёқараш, икки мафкура ўртасидаги муросасиз тўқнашув ўзининг ҳаққоний ифодасини топган.

Хуллас, асарнинг саҳнавий талқинига мустақил ёндошилиши, театр коллективининг ижодий изланишлари, юқорида қисман кўрсатиб ўтилган ўзгаришларнинг киритилиши спектаклга ўзгача оҳанг, ўзига хос мазмун бахш этган.

Гастролга олиб келинган бошқа асарларга қараганда «Нурхон» спектаклида яхлит актерлик ансамблига эришилган десак, хато бўлмас. Театр айрим, жумладан Ҳузурхўжа, Норқўзи, Мамат образларининг ҳаракатини, уларнинг асар ғоясини очишда ва конфликтни ҳал қилишдаги иштирокини анча кучайтирган. Актерларнинг деярли ҳаммаси, хусусан Х. Қозоқова (Нурхон), А. Маткаримов (Ҳожи ота), С. Саидова (Кимё), Я. Маматхонов (Норқўзи), Ж. Охунов (Ҳайдар), А. Абдуазимов (Мамат), М. Карибов (Ҳузурхўжа) ўз ролларини моҳирона ижро этганлар. Асардаги воқеалар, қаҳрамонларнинг тақдири Нурхоннинг ватани — Фарғона тупроғида бўлиб ўтганлиги учун театр, айниқса, биографик образларни реалистик йўсинда ҳал қилишга алоҳида масъулият билан қараганлиги сезилиб турибди.

Афсуски, спектаклнинг бадиий ҳуснини баъзи нуқсонлар бузиб турибди. Назаримизда, биринчи кўринишнинг бошланишидаги айрим эпизодлар янада ихчамлаштирилса зиён бўлмас эди. Кўпчилик рақсларнинг мазмунига тушуниш мушкул. Спектаклнинг финали ғоят тўғри ўйланган, лекин бу фикр ўзининг бадиий шаклини топмаган.

Келаси йили ўзбек халқи ўзининг севимли драматурги мазкур асарнинг муаллифи Комил Яшиннинг олтмиш ёшга киришини нишонлайди. Театр бу асарни бадиий қиёмига етказиб, уни шу қувончли санага муносиб совға қилади, деган умиддамиз.

Ф. ЖЎРАЕВ.

Суратда: Фарғона область театрининг «Нурхон» спектаклидан бир кўриниш. Ҳайдар ролида — артист Ж. Охунов, Нурхон ролида — артист Х. Қозоқова.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

Болтиқ денгизида, Польшанинг Свиноуйсьце — 2 портида якинда янги автоматлашган ва механизациялаштан база фойдаланишга топширилди. Бу базада йилига бир ярим миллион тонна тошкўмир ортилади. Суратда: пароходга тошкўмир ортиш пайти. ЦАФ-ТАСС фотоси.

СОЦИАЛИЗМНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ—УМУМИЙ ИШИМИЗ

СОФИЯ, 18 июль. (ТАСС). Болгария газеталари қардош партиялар Варшавадаги учрашувда қабул қилиб Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетига йўллаган мактубини биринчи саҳифаларда босиб чиқармоқдалар.

«Работническо дело» газетаси редакцион мақоласида қуйидагиларни ёзади: ана шу жуда муҳим ҳужжат бошидан охиригача Чехословакияда социализмнинг тақдири тўғрисида, чехословак халқининг истиқболи ҳақида, Чехословакия давлатининг миллий мустақиллиги ва тўғри йўлдан ривожланиб бориши ҳақида қардошларча самимий ғамхўрлик руҳи билан суғорилган. Бу ҳужжат ягона мақсад сари бир сафда бораётган коммунистик партиялар ва социалистик мамлакатлар интернационализми ҳамда бирдамлигининг янги ифодасидир. Социализмни душман кучлардан, контрреволюциянинг капитализмни қайтадан тиклаш йўлидаги уринишларидан, сафларимизга рахна солиш ва у ёки бу мамлакатни социалистик ҳамдўстликдан ажратиб олиш йўлидаги уринишлардан ҳимоя қилиш—барча коммунистик ва ишчи партияларнинг ҳамда жанговар иттифоққа жипслашган мамлакатларнинг умумий ишидир. Бу—Варшава шартномаси асосида бирлашган давлатларнинг муқаддас бурчидир. Варшава шартномаси социалистик мамлакатларнинг мустақиллигини, Европада тинчлик ва хавфсизликни таъминлаши лозим ва империализм ҳамда реваншизмнинг мароқли планларини барбод этиши керак.

Болгария коммунистлари, бизнинг жамоатчилигимиз, бутун болгар халқи, деб таъкидлайди газета, Чехословакиядаги воқеаларни зўр эътибор ва ташвиш билан кузатиб турибдилар. Улар мактубда чиқарилган хулоса ва берилган баҳони якдиллик билан қўллаб-қувватлайдилар, Варшавадаги учрашувни табриклайдилар.

Газеталар Москвада КПСС Марказий Комитетининг Пленуми бўлиб ўтганлиги тўғрисида хабар берадилар.

БУДАПЕШТ, 18 июль. (ТАСС). Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетига биргаликда ёзилган мактуб, деб таъкидлайди «Мадьяр немзет» газетаси, жуда муҳим сиёсий баҳо беради ва социалистик мамлакатларнинг бирлигини мустаҳкамлаш, социалистик ғалабаларни сақлаш йўлидаги самимий ният ва қатъият борлигини дангал уқтириб ўтади. Биз, деб ёзади «Мадьяр немзет» газетаси, империалистик реакция тараққиёт, тинчлик, демократия ва социализм кучларига қарши турган ҳозирги даврда Варшавада биргаликда таърифлаб берилган йўл социализм ва коммунизм ишининг ғалаба қозонишига анча катта ёрдам беради.

Бугун Венгрияда босилиб чиққан марказий газеталарнинг ҳаммаси мактубнинг тўла текстини эълон қилди.

Газеталар Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми тўғрисидаги информацион билдиришни босиб чиқардилар. Улар КПСС Марказий Комитетининг Пленуми социалистик мамлакатлар коммунистик ва ишчи партиялар делегацияларининг Варшавадаги учрашуви якунлари тўғрисида якдиллик билан қарор қабул қилганлиги тўғрисида хабар берадилар.

БЕРЛИН, 18 июль. (ТАСС). «Нойес дойчланд» ва «Берлинер цайтунг» газеталари социалистик мамлакатлар коммунистик ва ишчи партиялар делегацияларининг Варшавадаги учрашуви қатнашчилари Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетига йўллаган мактубнинг тўла текстини бугун биринчи саҳифаларида катта сарлавҳалар остида босиб чиқардилар.

Шу билан бирга, бу газеталар КПСС Марказий Комитетининг Пленуми бўлиб ўтганлиги тўғрисида ҳам хабар берадилар. Хабарда бундай дейилади: Пленум КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг докладини муҳокама қилди ва Пленум қатнашчилари муҳокама этилган масала юзасидан якдиллик билан қарор қабул қилдилар.

ВАРШАВА, 18 июль. (ТАСС). Беш қардош партиянинг Варшава учрашувида қабул қилиб, Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетига йўллаган мактубнинг тўла текстини барча поляк газеталари биринчи саҳифаларида эълон қилдилар.

«Глос праци» газетаси ўз сарлавҳасида, «Чехословакиядаги воқеаларнинг ривожланиши бизни ташвишга солмоқда», деб ёзади. «Жиче Варшави» газетаси бу мактубни «Чехословакияда социалистик тузум негизларини астойдил ҳимоя қилиш—сизнинггина эмас, балки бизнинг ҳам вазифамиздир» деган сарлавҳа остида босиб чиқардилар.

Барча газеталар Москвада КПСС Марказий Комитетининг Варшавадаги учрашув якунларига бағишланган Пленуми бўлиб ўтганлиги тўғрисида хабар бердилар.

ВЬЕТНАМДА ХИМИЯВИЙ УРУШ

ЛОНДОН, (ТАСС). Америка ҳарбий қўмондонлиги Жанубий Вьетнамда химиявий урушни «ғоят кучайтириш ниятидадир». «Дейли телеграф» газетасининг Сайгон мухбири шу тўғрида ёзади. Унинг мақоласида бундай дейилган: «Ўсимликларни йўқ қилиб юборадиган турли химиявий моддалар самолёт ва вертолётлардан ташланганлиги натижасида бепоён ўрмон, чакалакзор, дашт, ботқоқ жойлар ва шолипоялар» чўлу-биёбонга айланиб қолди.

Газетанинг ёзишича, АҚШ мудофаа министрлиги 1967—1968 йилда Жанубий Вьетнамда ишлатиш учун мўлжалланган гербицидлар учун ажратилган маблағлар миқдорини 1965—1966 йиллардагига нисбатан уч баравардан зиёд кўпайтирган.

Американлиликлар ватанпарварларнинг кўққисдан зарба беришига йўл қўймаслик учун уриниб Америка базалари теварагидаги, тош йўллар ва сув йўллари атрофидаги ўсимликларнинг ҳаммасини йўқ қилмоқдалар. Шоли ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари Жанубий Вьетнам халқ озодлик қуролли кучлари жангчиларини таъминлаш учун экилмоқда, деган баҳона билан бу экинлар йўқ қилинмоқда. Американликлар заҳарли моддаларни ишлатганликлари натижасида кўп дарё ва каналлардаги балиқлар нобуд бўлмоқда ёки заҳарланиб қолмоқда.

«Дейли телеграф» газетасида босилган мақоланинг автори бундай деб ёзади: заҳарли моддаларни кенг кўламда ва кўп пуркаш Жанубий Вьетнамдаги ўсимликлар, жониворлар ва кишиларга жуда ёмон таъсир кўрсатмоқда.

Мақоланинг автори американлик мансабдор шахсларнинг гапларига асосланиб, гербицидларнинг ишлатилиши Вьетнамдаги урушда «янада кучлироқ химиявий моддалардан фойдаланишга олиб келиши мумкин», деб хавфсираганлигини билдиради.

АРАБ БИРЛИГИ ТАШКИЛОТИ ОЗОДЛИК КОМИТЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

ЖАЗОИР, ТАСС мухбири **В. Корзелев** хабар беради:

Миллатлар саройи биносининг пештоқида Африкадаги бир қанча мамлакатларнинг давлат байроқлари ҳилпираб турибди. Африка Бирлиги Ташкилотининг озодлик комитети Жазоир пойтахти атрофида ўзининг 13-сессиясига тўпланди.

Комитет ишида Жазоир, Конго (Киншаса), Эфиопия, Гвинея, Нигерия, Уганда, Бирлашган Араб Республикаси, Сенегал, Сомали, Танзания ва Замбия вакиллари қатнашмоқдалар. Араб Бирлиги Ташкилотининг махсус органи озодлик комитети ўз составига кирган давлатларнинг миқдорига қараб «11 лар комитети» деб ҳам аталади. Бу комитет мустамлакачилик ва империализмга қарши, озодлик ва мустақиллик учун курашда Африкадаги миллий-озодлик ҳаракатига ёрдам бериши керак.

ПАРТИЗАНЛАР ҲАРАКАТИ

БАЙРУТ, 18 июль. (ТАСС). Исроил босиб олган территорияда ҳаракат қилаётган араб партизанлари июль ойининг биринчи ярмида етти марта қуролли операция ўтказиб, Исроил солдат ва офицерларидан 103 кишини ўлдирдилар ва ярадор қилдилар.

Бу ерда эълон қилинган ахборотда айтилишича, партизанлар Исроилнинг талайгина ҳарбий техникасини, шу жумладан 12 бронетранспортерни ва бошқа ҳарбий машиналарини яксон қилдилар.

АМЕРИКАНИНГ АСИР ОЛИНГАН УЧУВЧИЛАРИ ОЗОД ҚИЛИНДИ

ХАНОЙ, 18 июль. (ТАСС). АҚШ халқи билан бирдамлик Вьетнам комитети бугун Ханойда АҚШнинг учта учувчисини—майор Жеймс Фредерик Лоу, майор Фред Нил Томпсон ва капитан Жо Виктор Карпентерни Америкада Вьетнамдаги урушга қарши курашувчи ҳаракат вакилларига топширди. Улар Вьетнам халқ армияси бош сиёсий бошқармасининг қарорига биноан, асирликдан озод қилинган эдилар.

АҚШ халқи билан бирдамлик Вьетнам комитети секретариатининг аъзоси Буй Тхи Кам асирларни топшириш маросимида сўзлаган нутқида бундай деди: Американинг учта учувчиси асирликдан озод қилинганлиги Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг инсонпарварлик сиёсатини исбот қилувчи янги далилдир ва Америка ҳукумати вьетнам халқига қарши жиноий агрессив урушни давом эттираётган ҳозирги пайтда жуда катта аҳамиятга эгадир.

Асирликдан озод қилинган америка учувчилари ўз ватанларига қайтиш имконини берганлари учун Вьетнам Демократик Республикаси ҳукумати ва халқига ташаккур билдирдилар.

ЯПОНИЯДАГИ БАЗАЛАРНИ ТУГАТИШ УЧУН

ТОКИО, 18 июль. (ТАСС). Кюсю университетининг вакиллари Американинг Итадзукэ ҳарбий-ҳаво базасини Фукуока шаҳридан олиб кетишни ва Япония билан Америка ўртасида хавфсизлик тўғрисида тузилган шартномани бекор қилишни талаб этдилар. Университетдаги кураш комитетининг ташаббуси билан шу талаб илгари сурилди. Американинг Итадзукэ базасидан учган қирувчи самолёти ҳалокатга учраганидан кейин ана шу комитет тузилган эди. Бу самолёт 2 июнга ўтар кечаси университет ҳисоблаш марказининг қурилаётган биноси устига қулаб тушган эди.

Университет вакилларининг шу тўғридаги талаблари баён қилинган мактуб АҚШнинг Япониядаги элчиси Жонсонга топширилди.

Японияда Америка ҳарбий базаларига қарши ҳаракат кенг тарқалди ва бу ҳаракат аҳолининг турли қатламлари орасига ёйилди.

Тиба префектурасидан хабар беришларича, префектура губернатори Такэто Томоно Американинг бошқа бир йирик ҳарбий базаси—Кисарадзу базасини префектура территориясидан олиб чиқиб кетишни талаб қилган.

Вьетнамдаги уруш бошланган пайтдан буён американликлар Япония ҳарбий-ҳаво кучларининг илгариги ана шу базасидан ҳарбий учувчилар тайёрлаш учун кенг кўламда фойдаланиб келмоқда.

ҲИНДИСТОНДА СУВ ТОШҚИНИ

ДЕҲЛИ. Кучли муссон ёмғирлари Ҳиндистоннинг олти штатида сув тошқинига сабаб бўлди. 90 га яқин киши ҳалок бўлди ва ярим миллион киши бошпанасиз қолди. Минг-минглаб уйлар вайрон бўлди, кўп жойларда қишлоқ хўжалик экинлари сув остида қолди. Темир йўл ва автомобиль қатнови бузилди. Тошқин натижасида Ражастхан, ғарбий Бенгалия ва Керала штатлари айниқса кўп зарар кўрди. Ражастхан штатининг бир ўзидагина сув тошқинидан тўрт миллион рупиялик зарар кўрилди. (ТАСС).

ХУРОФОТ—ИЛЛАТ

АТЕИСТИК ТЕМАДА

Мамлакатимизда медицина муассасалари тармоқларини кенгайтириш ва кишиларимиз саломатлигини яхшилаш соҳасида жуда катта ишлар амалга оширилмоқда.

Шунга қарамай, орамизда ҳали ҳам медицинага айтарли даражада эътибор бермай келаётган, дин касридан чиқмай жаҳолатга берилган, турли хурофотларга муккасидан шўнғиб, у ёки бу касаллик билан оғриганида бевосита медицина ходимларига эмас, балки ўта нодон табиб, домла ва фолбинларга мурожаат қилувчи, уларга кўр-кўрона ишониб юрувчи айрим кишилар ҳам йўқ эмас. Табиийки, бундай лақмалик, нодонлик халқимизнинг сиҳат-саломатлигига путур етказади. Шу билан бирга коммунистик руҳда тарбияланаётган ёш авлодларимиз онгига салбий таъсир кўрсатади.

Шундай экан, эскиликнинг ана шу сарқитларига қарши кескин курашмоқ, кўзикиш, жин чалиш, хатна тўйи, кинна, дам солиш, кўчириқ, жонлик сўйиш, авлиёлар, шайх ва эшонларга сиғиниш каби ярамас одатларга узил-кесил барҳам бермоғимиз керак.

Ўз районимизга бир назар ташлайлик: ҳамма қишлоқларда касалхона, медицина пунктлари хизмати яхши йўлга қўйилган. Шунга қарамай, айрим кишиларнинг ҳамон табибларга, кинначиларга, фолбинларга ишониб келаётганликларини кўрамиз. Хўш, нега шундай? Бунинг боиси шундаки, баъзибир қолоқ одамларнинг онгида эскилик сарқитлари ҳали бутунлай йўқолиб битгани йўқ. Бундай одамлар диний урф-одатларга амал қилиш билан бирга, ҳали ҳам ўша «куф-суф»чилардан шифо қидирадилар.

Карл Маркс номли колхозда истиқомат қилувчи Тўқсоновлар оиласини олайлик. Тўқсоновларнинг тўққиз ойлик боласи зотилжам касалига дучор бўлган. Буни яхши англамаган оила бошлиқлари ёш болани даволаш учун қўлларидан келган куф-суфдан, дуохонликдан, худойи қилишлардан фойдаланишмоқчи бўлишган. Лекин, табиийки, эскилик сарқитларига берилган бу оиланинг ана шу беҳуда уринишлари билан гўдак шифо топгани йўқ.

Шунга ўхшаш воқеалардан яна бири «Коммуна» колхозида бўлиб ўтган. Бу қишлоқда истиқомат қилувчи Каримовлар оиласи қон-томир касаллигига учраган 7 ёшли қизчани «қизимга жин тегди» деб, ҳар хил иримларни қила бошлашган. Бу эса ҳеч қандай фойда бермаганлигини энди уларнинг ўзлари ҳам кўриб турибди.

Келтирилган бу мисолимиздан ҳам очиқ-ойдин кўриниб турибдики, эскича «даволаш» — куф-суфлар бемор дардига малҳам бўлолмади. Аксинча, дард оғирлашган. Хўш, беморларнинг мана шундай ҳолга тушиб қолишларига ким сабабчи? Бунга биринчидан, ўша нодон оила аъзолари сабабчи бўлса иккинчидан, ўзларини тажрибали «шифокор» ҳисоблаб юрган табиблар, домла ва фолбинлар, кинначилар сабабчи, албатта.

Шу ўринда Кавардон, Паркент, Заркент, Чанги, Сўқоқ ва бошқа қишлоқлардаги айрим эскилик сарқитларига берилган кишиларни алдаб юрувчилардан бир нечасини айтиб ўтмоқчиман. Масалан, Акбарали Алиқулов (лақаби Мойли), оёқ ёки қўли чиққанларни «даволовчи» Асқар ака, Сожи кампир, Хажал узун, Фазилат хола, Мусаллам хола, Ўринбой фолбин, Диловар отинлар ана шулар жумласидандирлар.

Шуни ҳам таъкидлаш кераки, бу шахслар кишиларни лақиллатиб, уларни ўзларининг ёлғон яшиқ сўзларига, билар-билмас ишларига ишонтиришга ҳаракат қиладилар. «Эскича урф-одатларга амал қилиш керак», деб бизнинг идеологиямизга қарши йўлдан борадилар.

Шундай экан ана шу хурофотчи, сохта, муғомбир «шифокор»ларнинг кирдикорларига мутлақо ишонмаслик лозим. Уларнинг сирларини фош этиш бизнинг энг муҳим вазифаларимиздан бири. Мамлакатимизда коммунизм қурилиши кенг авж олдирилган, идеология ва таълим-тарбия соҳасидаги ҳамма ишларимиз янги жамият кишисини воягa етказишга қаратилган ҳозирги даврнинг талаби шу!

Х. АЛИМОВ,
Юқори Чирчиқ районидаги Паркент касалхонасининг бош врачи.

ЧОРВОҚ ЧИРОЙИ

ЧОРВОҚНИНГ ҳар бир бурчаги сўлим ва оромбахш. Тоғлардан шарқираб, тошдан-тошга урилиб оқиб келаётган Кўксув дарёсининг бўйида ҳордиқ чиқариб ётган одамларни кўп кўрасиз. Зилол сув мавжланиб оқаркан, дилларни қувонтириб кишига ором бағишлайди.

Шу Кўксув дарёси тепасида, шундоққина баланд тоғ бағрида Яккатут қишлоғи бор. Қишлоқ меҳнаткашлари бодом, ўрик ва олма, тоғолча ва шулар сингари мевалар етиштирадилар.

Кечагина эълон қилинган Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва республика Министрлар Советининг Чорвоқ ҳамда Чимёнда улкан дам олиш базаси барпо этиш тўғрисидаги қарори меҳнаткашларни ғоят қувонтирди. Бўлажак Чорвоқ сув омборини мана шу суратда кўриб турган (ўнгда) Кўксув дарёси ҳам тўлдиради. Чапдаги суратда: Яккатут қишлоғидан бир кўриниш.

А. АБАЛЯН фотолари.

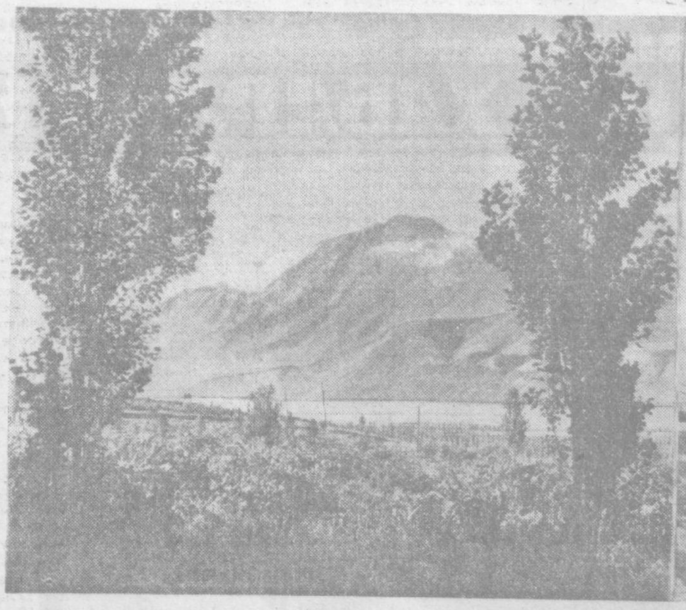

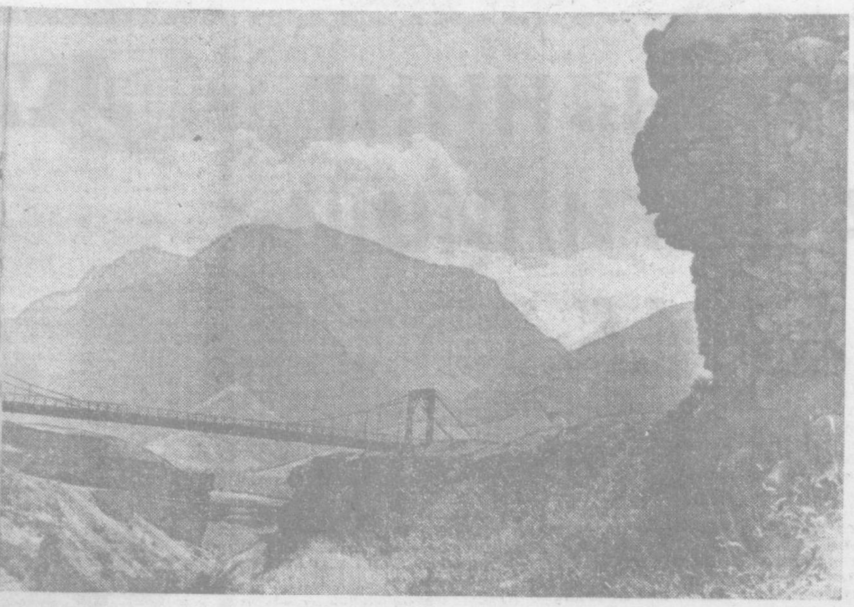

Спорт

БИРИНЧИ ДАВРАНИНГ СЎНГГИ ЎЙИНЛАРИ

Кеча биринчи даврага якун ясалди. Куйбишев ва Москва шаҳрида иккита ўйин бўлди. Тбилиси динамочилари «Крылья Советов» билан, пойтахт автозаводчилари эса «Арарат» билан учрашди.

Ўтган куни бешта ўйин бўлди. ЦСКА «Шахтер»ни 3:2 ҳисобида енгди. Учрашувнинг охирги минутларигача ҳисоб москваликлар фойдасига — 3:0 эди. Лекин кончилар сўнгги икки минутда иккита тўп киритишга муваффақ бўлишди. Ҳисоб 3:2.

Ленинградда «Зенит» билан «Нефтчи» беллашди. Бу ўйинда тўртта тўп киритилди. 12-минутда Гончаров ҳисобни очди, орадан кўп ўтмай Туаев ҳисобни тенглаштирди. Танаффусдан кейин Унанов ва Марковлар яна биттадан тўп уришди.

«Черноморец» Ростов-Дон армиячиларини қабул қилиб 1:0 ҳисобида ғолиб келди. «А» класси дебютантлари — Кировобод динамочилари яна мағлубиятга учрашди. Озорбойжон футболчилари бу сафар минсклик клубдошларидан 1:2 ҳисобида енгилишди.

Киев билан Кутаиси футболчилари эса иккинчи даврани бошлаб юборишди. Украин спортчилари ўз майдонларида кутаисилик рақибларини қабул қилиб 1:0 ҳисобида ғолиб келишди.

ҒАЛАБА ЯҚИН

Б. Спасский Б. Ларсен билан бўлаётган ярим финал матчида ғолиб келиш учун, қолган уч ўйинда ярим очко олса кифоя қилади. Рақибларнинг 7 учрашуви совет шахматчиси фойдасига тугади. Ҳисоб 5:2

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ШАНБА САҲИФАСИ

ҲАЁТИЙ ЛУҚМАЛАР

◆ **ТИРГОВИЧ** ҳар хил бўлади. Бири қулай деб турган деворга қўйилса, бошқаси ҳосили кўп дарахт шохини кўтариб туради.

◆ **ГУЛ** — тиканли йўлларни босиб ўтиб гул бўлиб очилади.

◆ **ТОҒ** чўққисидаги дарахт қанчалик серҳосил бўлгани билан унинг мевасини биров еяолмайди.

◆ **ҚАФАСДАГИ** қушни ҳар қанча боқинг, парвариш қилинг, у эркин парвоз ишқида нола чекиб сайрайверади.

◆ **ХОТИННИНГ** эрига бақириб гапириши ёки унинг акси содир бўлгани — икки ўртадаги обрўнинг чилчил синганидан нишона.

◆ **ДЎСТИНИНГ** яхши гапини оёқости қилган одам оқибат натижада ўзи тупроққа қоришади.

Тўпловчи САЛИМЖОН.

ВИСОЛ

Олисдан кўринар асрий катта тут,
Олисдан кўринар асрий қайрағоч.
Борамаи талпиниб,
Оламдир унут,
Юрак бамисоли нотинч қалдирғоч.
Борамаи,
Учирма этган опён —
Азиз қишлоғимга, висолин қўмсаб.
Бораман,
Гўёки саҳройи жайрон
Булоқни кўрганда чопгандай сувсаб.
Бораман,
Сўроқлаб олтин баҳорим, —
Олтин ёшлигимни сўроқлаб бу чоқ.
Бораман,
Қўлимда янгратиб торим,
Қайсики, дўстларим, кайфига муштоқ.
Бораман талпиниб...
Севаман жондан
Қадрдон қишлоғим яшил ҳавосин.
Пиёла чой ичганман ҳар хонадондан...
Севаман қишлоғим асал навосин:
Қўноқдан тушмайин, саҳар жар солиб,
Баравар қичқирган хўрозларин ҳам:
Тонгда гердайишиб, қўлга йўл олиб,
«Ва-ға»лаган ўрдак ва ғозларин ҳам;
Қўйлар маърашию, итлар ҳуриши ,
Тонги ва оқшомги пода чангин ҳам;
Мезана устида лайлак туриши ,
Муаттар гулларнинг чаман рангин ҳам;
Севаман барини,
Барини беҳад,
Тандирдан таралган нон исини ҳам;
Севаман полизлар бағрини беҳад,
Мевазор боғларнинг бол ҳуснини ҳам.
Севаман асрий тут,
Асрий қайрағоч —
Кўксида гулдаста қишлоғимни мен;
Саҳий далаларн отиб кенг қулоч, —
Уфққа пайваста қишлоғимни мен.
Қишлоғим йигитдек доим навқирон,
Сирдарё белида кумуш камари,
Иккиси эгизак янглиғ ёнма-ён,
Ўчмаган,
Ўчмайди толе қамари.
Беланчагим бўлган бу жўшқин дарё,
Мени аллалаган тўлқини билан;
Дилга меҳр,
Кўзга бахш этиб зиё,
Мени йўргаклаган ёлқини билан
Қишлоғим — Сирдарё, —
Азал ҳамнафас,
Азал ошуқ-маъшуқ,
Азалдан сирдош.
Қишлоғим ололмас дарёсиз нафас,
Дарё оқмас қўймай қишлоғимга бош.
Келдим мен,
Талпиниб,
Соғиниб,
Қўмсаб,
Мени олқишлайди борлиқ сарафроз.
Гўзал соҳилингга
Оҳудай сувсаб —
Келдим мен, Сирдарё! —
Қадрдон Чиноз!

Мавлон ИКРОМ.

ТОШКЕНТ бадиий буюмлар фабрикаси ёшлари дам олиш кунларини мазмунли ўтказишяпти. Суратда: фабрика ёшлари сўлим ва хушҳаво Оқтош бағрида ҳордиқ чиқаришяпти.

ҲАР ТЎҒРИДА

ИККИ МАРТА АКУЛА ОҒЗИДА ҚОЛГАН КИШИ

Мельбурнлик Генри Бурсу икки марта акула ҳужумидан омон қолган. Ўтган йилнинг ёзида чўмилаётганда унга акула ҳужум қилиб бир оёғини узиб кетди. Бу йил яна кўнгилсиз ҳодиса юз берди. Чўмилаётганда акула ҳужум қилди. Йиртқич бу сафар Бурсунинг протез оёғини чўрт узиб олган эди.

РАҚИБЛАР НОКАУТДА

Рингда олишаётган икки боксчи бир пайтнинг ўзида нокаутда бўлиши мумкинми?

АДН мухбирининг хабар қилишича, ГДР ҳарбий-денгиз спортчилари ўртасида Росток яқинидаги Болтенхаген шаҳрида ўтказилган мусобақада худди шундай воқеа юз берган.

Иккинчи ўрта вазнда куч синашган икки боксчи айни бир пайтда бир-бирини кучли зарб билан қулатган. Судья ўнгача санагунча иккала боксчи ҳам ўрнидан туролмаган. Сўнг бу йил иккинчи ўрта вазнда чемпионлик унвонини ҳеч кимга бермасликка қарор қилинди.

РАССОМ КУЛАДИ

(МАСАЛЧАЛАР)

ТОВУҚ

Тегишли донни еб тухум қиларди,
Унга жир битди-ю, тухумдан қолди.

КУРКА

Зўр бериб ўзини доно кўрсатар,
Ҳаётда эса уни унитар.

ЧИВИН

Дер у: — «Сиз каби мен ҳам,
Териси қалинини ёмон кўраман».

А. ҲОЛИҚОВ расмлари.

ЛОЛАЛАР

ҚОТМАДАН келган, дўққи пешанали, устарада қирилган бошига дўппи қўндириб олган йигит диккайган сочларининг учига оқ капрон лента тақилган қизчасини етаклаб хиёбондан оҳиста одимлаб келарди. Қизча қўлидаги пуфакни силкитиб ўйнар, дамба-дам дадасига қараб алланималарни чуғурлаб қўярди. Улар хиёбон ўртасидаги гулзор олдига келиб тўхташди.

— Ада, анаву гулдан узиб беринг, — деди қизча рангбаранг гулларни кўрсатиб.

— Эгаси урушади, қизим, — деди йигит қизининг бошини силаб.

— Эгасидан қўрқасизми? — қизча кўзларини қисиб дадасига қаради.

— Ҳа, қўрқаман.

— Катта одамлар ҳам қўрқар эканми. Мен сиздай бўлганимда ҳеч қачам қўрқмайман.

Йигит кулди. Ота-бола етаклашиб гулзор атрофида кеза бошлашди.

— Бўлмаса лола оберинг. — Қизча дадасининг қўлидан тортди. — Ҳув ана...

Йигит аввал қизига, сўнг у ишора қилган томонга қаради. Хушрўйгина жувон бир даста лола тутиб турарди.

— Юринг ада. — Қизча дадасининг қўлини тортқилаб сургай бошлади. — Хўп денг. Обераќолинг, жон ада...

Йигит индамай қизчасини бошлаб кетди. Чўрдек лолаларни саралаб, аёлга юзланди. Жувон худди унинг қарашини кутиб тургандек илжайиб нархини айтди. Йигит чўнтагини кавлаштириб бир талай танга чиқардида, санаб, унга узатди. Лолаларни тинмай чуғурлаётган қизчасига тутқазиб кўтариб олди. Қизчасининг шодлиги ичига сиғмасди.

— Чиройлик-а, ада... Қаранг

— Ҳа, қизим чиройлик. Жуда ҳам чиройлик, — деди йигит пичирлаб, қизчасини маҳкамроқ бағрига босаркан. Қуюндай чарх ураётган ҳам ширин, ҳам аччиқ хаёллар уни ўз гирдобига тортиб кетган эди.

...Вазира билан болалар уйида бирга тарбияланишган. Охирги синфда ўқишаётган йили баҳорда лола сайлига чиқишди. Эндигина қирга етиб келишганида тўсатдан ҳаво айнаб шивалаб ёмғир ёға бошлади. Атайлаб шаҳардан келиб қуруқ қайтиб кетгани кўнгли бўлмай тўда-тўда бўлиб тарқаб кетишди. Карим ҳаммадан ажраб тўғридаги тепаликка йўл олди. Пастаккина тепаликдан ошиб ўтганида беихтиёр тўхтаб қолди. Сойликда Вазира ёлғиз ўзи лола териб юрарди.

Кўпдан орзу қилган бу учрашувдан шодлиги ичига сиғмай бақирганича пастликка қараб югурди.

— Э... ҳе-ҳе-ҳей... — У қўлидаги лолаларни боши узра туғдек силкитиб бораркан Вазиранинг узуқ-юлуқ овози қулоғига чалинди.

— Карим... Жинни... бўлма... Йиқиласан...

Карим ўзини тўхтатолмади. Қиздан четлаб ўтиб анча нарига бориб юзтубан йиқилди. Вазира қўлидаги лолаларни ташлаб югуриб унинг тепасига келди. Чўккалаб бошини кўтарди.

— Ёмон йиқилмадингми? — сўради ховлиқиб йигитнинг юз-кўзини силаркан.

— Йўқ, ҳеч нарса бўлгани йўқ, — деди Карим кулиб.

— Гапирсам ҳам... Бор-е... — Қиз аччиқ қилиб ўрнидан турди. — Энди сен билан ҳеч ҳам гаплашмайман.

Карим ўрнидан туриб, усти-бошини қоққан бўлди. Ерда сочилиб ётган лолаларни йиғиштириб олдида, қизга гуноҳкорона назар ташлади. Унинг шалаббо кўйлаги ёпишиб турган келишган қоматига туртиб чиққан чиройли кўкракларига бир нафас сеҳрланиб қараб қолди. Кейин индамай костюмини ечди-да қизнинг елкасига ташлади.

— Ивиб кетибсан-ку.

— Сен ҳам бир четини ёпиниб ол. Шамоллаб қоласан. — Вазира костюмнинг бир этагини очди. — Қара, роса куйяпти.

— Кўйсангчи, — деди Карим йиманиб. — Ҳеч нарса қилмайди... Юраверaман.

— Бўлмаса мен ҳам киймайман. — Қиз костюмни елкасидан олиб узатди. — Ол костюмингни.

Карим чор-ночор унинг пинжига суқулди. Қизнинг бадани иликкина эди. Каримнинг боши айланиб, юраги питирлаб кетди. Оҳиста одимлаб боришар экан, қўлидаги лолаларни қизга тутди.

— Ма, сенга деб терган эдим.

— Вуй... мунча чиройли... — Вазиранинг кўзлари қувончдан чақнаб, қўлини узатди. Унинг қорача думалоқ юзи яшнаб, ўнг бетида чуқур кулгич пайдо бўлди. Бармоқлари бир-бирига тегиши билан Каримнинг вужудига лов этиб олов югурди. Бир нафас бир-бирининг кўзига тикилиб туришди-да, кулиб юборишди...

...— Ада. — Қизчаси унинг хаёлини бўлди. — Нега гапирсам ҳам индамайсиз. Лоладан ойимга ҳам берамиз-а?

— Ҳа, қизим ойингга ҳам берамиз. Ҳаммасини берамиз.

— Ҳо, — деди қизча лолаларни бағрига босиб. — Унда ўзимга қолмайди-ку.

— Бўлмаса озгинасини берамиз.

— Йўқ, ҳаммасини берамиз. Бўптими? Яна ҳафа бўлиб юрмасинлар-а.

Ҳикоя

— Бўпти, қизим, бўпти.

...Карим армияга кетаётган йили Вазира техникумни тугатиб, геология экспедициясининг разведкачилар группасида ишларди. Жўнаб кетишидан бир кун илгари жим-жит шаҳар кўчаларида алламаҳалгача кезиб юришди.

— Тез-тез хат ёзиб турасан-а?

— Ҳа.

— Сен кетяпсану... — Қизнинг аллақандай титроқ овозида рашкми, шубҳами ишқилиб кўнглини ғаш қилаётган ички бир тугён бор эди.

— Нега бундай деяпсан? — Карим унинг елкаларидан авайлаб тутди. — Гапир, нима бўлди?

Қиз индамади. Карим уни оҳиста бағрига босар экан, вужудини қамраб олган ички бир туйғудан энтикиб кетди. Қиз худди шабада эркалаётган ниҳолдек унинг кўксига бошини қўйди. Сочларидан таралган ёқимли ҳид Каримнинг юрагини қитиқлаб, йиллар бўйи орзиқиб кутган бўса тоти қалбига сингиб кетди. У шу тобда бутун олам лаззатини фақат шу биттагина бўса тотига айрибошлашга рози эди...

...Хизматининг иккинчи баҳори эди. Тўсатдан Вазиранинг оғир бетоблиги ҳақида телеграмма келиб қолди. У рухсат олиб эртасигаёқ йўлга тушди. Аэропортда уни Вазиранинг дугонаси Ҳадича кутиб олди.

— Нима бўлди?.. — сўради у ҳовлиқиб.

Ҳадича маъюс кўзларини қаёққа яширишни билмай, бошини қуйи солганча пичирлади:

— Юринг.

Карим Ҳадичага эргашиб бораркан юраги ноҳуш сиқилиб, бетоқатланарди. Шаҳар касалхонасига етиб келишганида ҳамшираларнинг ҳай-ҳайлашига ҳам қулоқ солмай отилиб ичкарига кирди. Эшик тепасидаги рақамларга олазарак кўз югуртиб бораркан бошида биргина фикр чарх урарди. «Тўртинчи палатада... Унинг Вазираси тўртинчи палатада ётибди...».

Ниҳоят у излаган эшик олдига етиб келди. Шиддат билан эшикни очди. Хонадаги бир ўрин бўш, иккинчисида ёши ўтган аёл, учинчисида юз-кўзи оқ дока билан чандиб ташланган бемор ётарди. Унинг кўзи ва лабларигина очиқ қолган эди, холос. Карим тараддудланиб қолди. Бошқа хонага кириб қолмаганмикин? У яна оқ докага ўралиб ётган беморга тикилди. Тикилди-ю, бақириб юборишдан ўзини зўрға тийиб қолди.

— Вазира!... — У югуриб кровать олдига келди. Чўккалаб, қизнинг фақат бармоқ учларигина очиқ қолган қўлини олиб лабларига босди. — Нима бўлди?... Гапир, гапирсанг-чи...

— Ҳеч қиси йўқ... Анча тузалиб қолдим.... — Вазира энтикиб-энтикиб нафас олар, қийналиб гапирарди. — Бир ҳафта бўлди....

— Очиқроқ айтсанг-чи. — Карим йиғламсираб илтижо қилди. — Нима бўлди ўзи...

— Тоққа чиқаётганимда... Оёғим тойиб....

— Бошқа ҳеч ким йўқмиди? Нега бир ўзингни чиқаришди?

— Ўзим... Чўққида лолалар бор экан... — Оқ дока орасидан қўриниб турган қонсиз лаблар зўрба-зўр пичирларди. — Эсингдами, қирдаги... лолаларга ўхшаган жуда ҳам чиройлик.

— Лолани нима қилардинг? — деди Карим жон ҳолатда.

— Сенга юбормоқчи эдим...

Каримнинг юраги алланечук бўлиб кетди. Қизнинг бармоқларига меҳр билан яна лабини босди... Карим хизматини тугатиб қайтганида уни Вазиранинг ўзи кутиб олди. Мана, уларнинг турмуши ҳам худди гулга бурканганидек ширин ўтяпти.

— Ойингга ўхшагин қизим. — Карим қизчасининг тўзғиган сочларини силаб эркалади.

— Нима дедингиз, ада?

— Лолаларинг жуда ҳам чиройли экан деяпман.

Эминжон УСМОНОВ.

«Пахтакор» навбатдаги сафардан қайтди... С. Марфин чизган расм.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — Кўрсатишлар программаси.

Ўзбек тилида: 10.00 — Шанба, нонуштадан сўнг, 10.40 — Серёжа (бадиий фильм), 11.55 — Соғлом танда соғ ақл («Ёшлик» кўрсатади), 12.30 — Лапарлар ва термалар (концерт).

13.00 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

18.55 — Кўрсатишлар программаси.

Ўзбек тилида: 19.00 — Қувноқ минутлар (болалар учун), 19.30 — Теленгиликлар (рус ва ўзбек тилларида), 19.55 — Ғазалхон ёшлигим («Ёшлик» кўрсатади), 20.55 — Кўрсатишлар программаси.

21.00 дан — Москва кўрсатади.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.30 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 21.00 — Шанба, нонуштадан сўнг (такрорий эшиттириш), 21.40 — Коммунист минбари, 21.55 — Хоинлик (бадиий фильм), 23.20 — Совет Шарқи мақомларидан концерт.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА ДУШАНБА КЎРСАТАДИ.

21 ИЮЛДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — Кўрсатишлар программаси.

Рус тилида: 10.00 — Маяковский — болаларга, 10.30 — Гайдар қаҳрамонлари — экранда.

Ўзбек тилида: 12.00 — Ёш техниклар, 12.20 — Эртак кетидан эртак. Доно аёз, 13.20 — Оқ йўл зангори (бадиий фильм), 14.35 — Буни ҳар ким билиши керак, 18.55 — Кўрсатишлар программаси, 19.00 — Металлурглар кунига бағишланган эшиттириш.

Рус тилида: 19.50 — «Ахборот» информацион программаси, 20.20 — Кул босган кўр (бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 21.45 — Миниатюралар телевизион театри («Ёшлик» кўрсатади), 22.25 — «Ахборот» информацион программаси, 22.55 — Аброр Ҳидоятов (телефильм премьераси, рус тилида), 23.30 — Афсона ва куйлар.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 10.10 — Олий ўқув юртига кирувчилар учун физикадан машғулот. 11.00 — Химиядан машғулот.

12.00 дан — Москва кўрсатади.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ

КИНО

Сирли халат (эрталаб соат 10 да). Фантомас Скотланд-Ярдга қарши (кундуз 12, 2, 4 ва кеч 6 да): — САНЪАТ САРОЙИ.

Деразадаги қиз — «ЧАЙКА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Жонсараклар — «ЎЗБЕКИСТОН» «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Ҳиндлар суянчиғи — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Ганга ва Жамна — НАВОИЙ НОМЛИ.

Жонсараклар — «РАКЕТА», «ХИВА».

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 02633. ИНДЕКС — 6469. № 1909.